

Naročnina
Dnevna izdaja
 za kraljevino Jugoslavijo
 mesečno 25 Din
 polletno 150 Din
 celoletno 300 Din
 za inozemstvo
 mesečno 40 Din
tedeljska izdaja
 celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
 stolp, peti vrsta
 mali oglas po 150
 in 2 D, večji oglas
 nad 45 mm višine
 po Din 2-50, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vsilica po 10 Din
 Pri večjem
 naročilu cene
 izide ob 4 jutraj
 razen ponedeljka in
 dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
 Rokopis se ne vrača, nevrankirana
 pisma se ne sprejemajo - Uredništva
 telefon št. 2050, upravnitva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celoob
 račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
 za inšerate, Sarajeva št. 7563, Zagreb
 št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Po ilirskih svečanostih

Lepe in zanosne so bile ilirske svečanosti v Ljubljani, pri tem pa tudi bodrilne in poučne. Lepe, ker so dokazale, da je še vedno živ zmisel za skupno narodno stvar in zanosne, ker so dokazale, da rodi vsak skupen nastop nov zanos v narodu in da znova povzdigne in obnemem poglubi narodno misel.

Ilirske svečanosti pa so bile tudi bodrilne pogled v našo preteklost. Ta pogled je znova potrdil, da živimo na starih kulturnih tleh, kjer je vsak velik svetoven dogodek našel svoj živ odmev. Spomeniki iz dobe gotike, renesanse in baroka nam govorijo, da je živel vedno tu rod, ki je ljubil umetnost. Spomeniki iz reformacijske, protireformacijske dobe ter iz časov francoske revolucije pa pričajo, da je tudi vsak duševni pojav Evrope čistil med nami pojme in naziranja. Med vsemi temi spomeniki davnega kulturnega življenja pa je spomin na oživljeno Ilirijo najveselejši. Kajti v Vodnikovi Iliriji se je pričelo naše novo narodno kulturno življenje in takrat so bile na mah vse ljudske šole slovenske in tudi v srednji šoli in celo na univerzi je dobil naš jezik svoje mesto. Ilirija nam je odprla vrata za samostojno kulturno življenje, a dala nam je tudi zavest slovenske skupnosti. Prvič po dolgih časih je bil skoraj ves slovenski narod združen v eni upravni enoti in Gorica, Trst, Reka, Beljak, so bili združeni v eni pokrajini, katere prestolnica je bila naša bela Ljubljana. Moderna uprava pa je obenem dajala prebivalstvu vse možnosti za gospodarski razvoj. Da, lep in zanosen je spomin na Ilirijo in lep in zanosen je tui spomenik, ki je bil v nedeljo postavljen tej Iliriji.

Vsa okolica spomenika je bila očiščena in prenovljena, kakor da bi s tem tudi na zunaj hoteli poudariti, da so tudi naša srea očiščena in prerrojena, da moremo v vsej čistoti sprejeti spomin na eno najlepših dob. A bila so tudi naša srca prerrojena in zato je sijalo iz vseh obrazov veselje, zato je bilo odkritje spomenika resničen narodni praznik.

Pogled nazaj v slavo ilirskih dni pa je bil tudi nad vse poučen, ker nam je jasno pokazal, po kateri poti moramo iti, da bo naša narodna stvar prav napredovala. Kjer je zastavil svoje delo krog mož okoli Zoisa, čegar piramida tako pravilno stoji na začetku prenovljene ceste k Ilirskemu steburu, kjer je delal Valentin Vodnik in kjer so nadaljevali Prešeren, Levstik, Cankar in Krek, tam so smernice našega dela. Ti naši velikani so položili za vse čase fundamente našega stremjenja in na napačno pot zaidemo neodvrtljivo takoj, če le količjak krenemo s teh temeljev. Dostikrat se je sicer pripetilo, da smo pozabili na te temelje, a še vedno smo doživeli, da vsak korak od teh fundamentov vodi v nesrečo. Visoki ilirski steber naj nam bo odslej v opomin, da te napake ne ponovimo več.

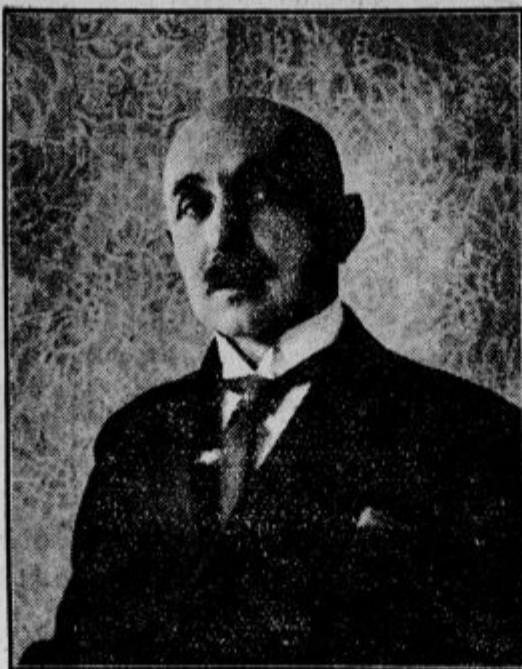
Ob 120-letnici Ilirije so oživele zopet besede Nodiera o našem narodu. Veliki Francoz je pisal o našem narodu, da je to narod brez morilcev, brez tatov, brez zlih ljudi, kjer si mogel z denarjem na dlani prepotovati vso Ilirijo. Tako pošten je bil ta narod, da ni niti poznal ključavnice. Če bi prišel danes Charles Nodier med nas, bi najbrže svojo hvalo zelo zmanjšal. Kajti medvojna, še bolj pa povojna doba je tudi pri nas zrahljala vso moralo do neverjetnosti. Kar pa je najhujše, je to, da so prišli pri nas celo do ugleda ljudje, ki so z vsem svojim življenjem vzpodbujali narod, da se ne ozira na npravstvene zakone, če mu ti onemogočujejo profit. Dobičkarstvo se je nasesilo med nas in zato je padla javna morala. Dvigniti njo, doseči, da bo zavladal v družbi zopet čut za možnost, da se ne bo vpraševalo ljudi samo, koliko imaš, temveč tudi, kako si pridobil, v tem je prvi pogoj našega preporeda in napredka. To moramo storiti, če nočemo postaviti svojega prijatelja Nodiera na laž in v zasmeh.

Zanos in lepota je bila v ilirskih svečanostih, sedaj pa je treba, da pride ta zanos in lepota v mladino. Zakaj ona je dolžna, da izvede razvoj naroda do konca, zakaj njena naloga je, da na trdnih temeljih naših prvih mož dogradi stavbo. Ali pa se mladina za to visoko dolžnost pripravlja?

Velik praznik našega razvoja so bile ilirske svečanosti, a tudi velik praznik Jugoslavije in našega prijateljstva s francoskim narodom. Tudi v tem so fundamenti za naš narod in tudi tem fundamentom moramo ostati zvesti. Iz oživljene Ilirije v novo in prerrojeno Jugoslavijo nam zato kaže pot Ilirski steber.

Ljubljani in njenemu prebivalstvu

Francoski poslanik g. Dard se nam po »Slovencu« zahvaljuje

G. E. Dard, sedanji poslanik francoske republike na našem dvoru, je čitateljem »Slovenca« znan še posebno po izjavi o priliki podpisa francoske-jugoslovanske prijateljske pogodbe 1. 1927. Kot eden najboljših poznavalcev balkanskih razmer je bil po večletnem zastopanju francoske republike v Sofiji imenovan za poslanika na našem dvoru.

Sinoči je g. Dard v hotelu »Unionu« sprejel našega urednika. Po prisrčnem razgovoru o ilirskih svečanostih je g. poslanik pooblastil »Slovenca«, da priobči njegovo lastnoročno zahvalo:

»Preživel sem dva nepozabna dneva v Ljubljani, kjer sem pod utisom na veliko preteklost čutil ustripati svoje srce skladno s celokupnim prebivalstvom.

Srečen sem, da lahko po »Slovencu« izrazim svojo globoko zahvalo ljubljanskemu gospodu županu in celokupnemu prebivalstvu mesta, o katerem je že pred več kot sto leti Charles Nodier napisal, da je eno najboljših, kar jih je bil spoznal.

13. oktobra 1929.

E. Dard.

*J'ai eu plaisir à Ljubljana de voir
 journaux inoubliables où, dans les
 souvenirs d'un grand passé, j'ai
 senti mon cœur battre à l'unisson
 de ses habitants.*

*Je suis heureux, par l'entremise
 du »Slovenec«, d'exprimer ma profonde
 reconnaissance à Monsieur le Maire
 de Ljubljana et à toute la
 population de la ville, dont
 Charles Nodier déclarait être,
 il y a plus d'un siècle, qu'il
 était une des meilleures qu'il
 eut connues.*

E. Dard
 13 Octobre 1929

Izjave vojnega ministra »Slovencu«

Našo vlado je na ilirskih svečanostih zastopal prvi adjutant Nj. V. kralja, minister za vojsko in mornarico arm. general g. Stevan Hadžić. Ne bomo opisovali navdušenja, s katerim je bil general Hadžić sprejet od tisočglave množice, ko se je pojavil na govorniškem odru, saj je njegovo ime znano v sleherni slovenski vasi še izza časov, ko je poveljeval nad četami dobrovoljcev v Dobruđi. Ze takrat so ga naši fantje — dobrovoljci vzljubili in to svojo ljubezen so oni in njihovi prijatelji dokazali ravno ob priliki nepozabnih ilirskih svečanosti.

General Hadžić je pred svojim odhodom sprejel urednika »Slovenca« in mu vidno vzdvoščil nad tako izredno uspešnimi svečanostmi in nad toplim sprejemom izrazil svojo zahvalo vsem udeležencem in slovenskemu narodu sploh. Kakor vedno ljubezniv in iskren, je dovolil, da iz tega razgovora objavimo sledeče:
 »Današnja svečanost, ki sem ji prisostvoval v imenu vlade, je najlepši dokaz velike

ljubezni prebivalstva do Vladarja, stvarnega tvorca današnje Jugoslavije.

Ne samo v izjavah govornikov, še bolj se je izrazila ta ljubezen do našega kralja in domovine od tisočev ljudstva, posebno pa od vrle mladine, kar nam uliva najlepše nade na veliko in lepo bodočnost naše skupne in vsem drage države. Krepak je bil ta dokaz o domovinski zavesti do naše skupne domovine, o globoki narodni in državotvorni zavesti, o pripravljenosti in ljubezni do zedinjene Jugoslavije.

Istočasno je bila izražena ljubezen tudi napram našim, tudi v najtežjih časih sigurnim prijateljem Francozom. Predstavniki tega plemenitega naroda pa so s svoje strani istotako prisrčno in iskreno izkazali svojo ljubezen napram nam, napram Jugoslaviji, napram Nj. V. kralju.

Tudi ves ostale manifestacije, na katerih se je pokazala zveza, ki traja že več kot sto let med Slovenci in Francozi, so jasno in oče-

General Hadžić

vidno dokazale, kako se je to bratstvo med Francozi in Jugoslavozi razvijalo in stopnjevalo: Od Napoleonove Ilirije do s krvjo potrjenega prijateljstva s Francijo v svetovni vojni in po njem do združene Jugoslavije.

Na zelo simpatičen način je na ta zgodovinski razvoj pokazal prof. Hauman v svojem govoru pred spomenikom duhovnika Vodnika, vrstnika našega največjega narodnega probuditelja preega Karadjordje. V pravih besedah je opisal napore teh dveh velikanov za zedinjenje Jugoslovancov. Največje nam je bilo zadovoljstvo videti iskreno navdušenje tisočglave množice pri tej priliki.

Poznal sem že od preje ta lepi kraj naše domovine in ta krepki narod, ki tu prebiva.

Nepozabni mi ostanejo utisi na to lepo svečanost.

Ovacije vojski

Belgrad, 14. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes ob 5 so dospeli z velikih manevrov vojski, ki so stacionirani v Belgradu. Vojska je iz gledala sijajno ter je bila prisrčno pozdravljena na od občinstva.

Danes prične zborovati arhierejski sabor

Belgrad, 14. oktobra. (Tel. »Slov.«) Član. sv. arhierejskega sabora so odpovali danes v Sremske Karlovice, kjer se začne jutri saborno zborovanje. Vaš dopisnik se je razgovarjal z nekaterimi člani, ki so poudarjali vsi izredno veliko važnost tega sabora za pravoslavno cerkev. Na njem se bodo reševala mnoga notranja vprašanja pravoslavne cerkve, predvsem vprašanje ustave. Vsi člani naglašajo, da trdno upajo, da se bodo vsa vprašanja rešila sporazumno in gladko. Ko bo sv. arhierejski sabor zaključil svoja zborovanja, bo poslal svoje sklepe pravosodnemu ministru ter ga prosil, da stopi takoj k reševanju cerkvenopolitičnih vprašanj. Pravoslavni cerkveni krogi naglašajo, da bo pomenilo to zasedanje nov začetek v življenju pravoslavne cerkve.

Vplačevanje 2. obroka delnic PAB

Belgrad, 14. okt. AA. Danes se je začelo vplačevanje drugega obroka delnic Privilegirane agrarne banke. Na eni svojih zadnjih sej je izvršni odbor banke sklenil, da naj se vplačevanje drugega obroka vrši od 15. oktobra do 15. novembra, vplačevanje tretjega obroka od 15. decembra 1929 do 15. januarja 1930, vplačevanje četrtega obroka pa od 1. do 31. marca 1930. Banka je odposlala vse potrebne obrazce in navodila vsem ustanovam, ki so bile pooblašene, da sprejemajo vpise delnic tega zavoda. Na ta način bo omogočeno vsa komur, da vplača zapadle obroke pri ustanovah, kjer je vpisal delnice banke. V primeru, da mu to ni mogoče, bodisi da se je preselil ali iz kakega drugega razloga, lahko vplača zapadle obroke pri drugih pooblaščenih zavodih ali naravnost pri Privilegirani agrarni banki sami.

Stališče Slovakov

V času razpusta parlamenta nadomešča na Českoslovaškem parlament stalni odbor, obstoječ iz 24 članov. S Slovaki je imela vlada 14 članov, opozicija pa deset. Brez Slovakov pa bi bilo razmerje 12 : 12, kar je za veljavnost sklepov premalo, ker se zahteva vsaj en glas večine. Zato je vladalo za četrtkovno sejo stalnega odbora največje zanimanje. Ali bodo Slovaki glasovali z opozicijo ali ne, o tem je vse ugibalo. Šlo je za stanovanjski zakon, ki so ga Slovaki, ko so bili še v vladi, že odobrili. Zato so glasovali tudi v odboru za zakon. To glasovanje je javno dokazalo, da so sicer Slovaki v najostrejši opoziciji, da pa vendar niso prenapeli loka. To so potrdila tudi izvajanja poslanca Budaya, ki je označil stališče Slovakov takole:

Razsodba v Tukovem procesu je uplivala na vse Slovake naravnost uničujoče. Zadelo je Slovake ko strela iz jasnega neba. Ta razsodba je razdelila Slovaško v dva tabora. V enem taboru je samo neznatna manjšina slovaškega ljudstva ter vsi eksponirani Čehi. V drugem taboru pa je ogromna večina slovaškega naroda. Ta tabor je stiskal pesti, ko je slišal to razsodbo. Zagotavljam vam, da se je med Čehi in Slovaki prepad, ki je bil skoraj že čisto premosten, znova odprl. Če so imeli gospodje, ki so povzročili Tukov proces ta namen, da zopet odprejo prepad, potem so svoj namen dosegli v polni meri. Nato je Budaya po podrobni kritiki procesa nadaljeval:

Razsodba je bila prej znana, kakor pa je bila razglašena. To je napravilo na Slovaškem utis, da je bila razsodba narejena tu v Pragi, ne pa v Bratislavi. Razsodba prve instance še ni pravomočna. Je tu še druga instance in polem najvišje sodišče. Mi bomo počakali na razsodbo teh instanc. Nihče nam ne more zameriti, če ne izvajamo na podlagi razsodbe prve instance nobenih posledic. Iz tega zročka tudi ne moremo preklicati Tukove kandidature. Ker ostale koalicijske stranke ne soglašajo s tem stališčem, je naša stranka odpoklicala oba svoja ministra iz vlade.

Vsa Slovaška je danes prepričana, da v Tukovem procesu ne gre samo za osebo Tuke, temveč da je tu boj dveh idej. Na eni strani ideja, ki hoče slovaški narod uničiti, na drugi strani misel slovaške individualnosti in politične avtonomije. Če bi pustili pasti Tuko še pred pravomočnostjo sodbe, potem bi to pomenilo, da smo se odrekli svojemu stremeljenju po avtonomiji Slovaške. Za nas je razveseljivo, da ne more idej in želj, ki jih nosi ljudstvo v srcu obsoditi nobeno sodišče. Teh misli in želj tudi ni mogoče zapreti v nobeno ječo. Zato se bo naša politika v bodoče gibala v tej smeri, da bo stremljenje in hotenje Slovakov uresničeno.

Kar se tiče Tukovega procesa, morem izjaviti, da se bo naša stranka borila z vsemi dovoljenimi in zakonitimi sredstvi, da se ta proces konča tako, da bodo odstranjeni vsi nevarni prepadi med češkim in slovaškim narodom in da bo vsa ta zadeva likvidirana na način, ki edino more koristiti češkoslovaški republiki.

To močno priznanje Slovakov k češkoslovaški državnosti misli jasno dokazuje, da Slovaki niso prenapeli loka in da tudi Tukov proces ne bo rodil težkih posledic za bratsko češkoslovaško republiko.

Odstop bratislavskega župana

Praga, 14. oktobra. (Tel. >Slov.) Župan Bratislavi dr. Ludovik Okanik je danes nenadoma odložil mesto župana, obenem pa tudi članstvo v slovaški deželni vladi. Dr. Okanik je član češke agrarne stranke in utemljuje svojo demisijo v pismu, naslovljenem na Masaryka in notranjega ministra Černega, da se ne strinja z metodami, ki jih je uvedel dr. Hodža na Slovaškem in da radi tega izvaja posledice. Dr. Okanik se je že poslovil od uradništva in odklonil odločno prošnjo, da bi umaknil svojo demisijo. Odstop dr. Okanika je politična senzacija prve vrste. Dr. Okanik se smatra za zaupnika Hradčanov, posebno Masaryka in dr. Beneša. Njegova demisija pomeni očitno glasen protest proti vrnitvi dr. Hodže v politično življenje. Dr. Hodža, ki je demisioniral začetkom leta, kandidira na Slovaškem na prvem mestu. Pri tem se je spomnil na glasove, ki so ob njegovi demisiji trdili, da je dr. Hodža demisioniral na pritisk s Hradčanov. V pismu, ki ga je pisal dr. Okanik češki agrarni stranki, trdi med drugim, da je bil sedem let župan v Bratislavi in da se sedaj poslavlja od političnega življenja. Noče sodelovati pri političnih metodah, ki so vladale dosedaj na Slovaškem in ki se bodo sedaj vrnile na nepričakovano hitri ozdravitvi Milana Hodže. Dostojna češkoslovaška javnost in vsi dostojni ljudje na Slovaškem so pričakovali, da bo dr. Strobbar končal svoje delo, s katerim je razkrinjal metode dr. Hodže in ki so vladale na Slovaškem od leta 1921. do sedaj.

Sejem sklican

Varšava, 14. oktobra. (Tel. >Slov.) Predsednik poljske republike je sklical poljski sejem na dan 31. oktobra, ki je po ustavi zadnji termin, po katerem se mora parlament sestati, da sklene proračun.

Izjava Renarda Smitha

Izreden pomen mirovne konference v Atenah — O sporazumu Anglije z Rusijo — Tri etape razorožitvenega vprašanja

Belgrad, 14. oktobra. (Tel. >Slov.) Danes ob 12 je minister za zunanje zadeve dr. Marinković sprejel v avdienco uglednega člana angleške delavske stranke Renarda Smitha. Avdienca je trajala dolgo časa.

Po avdienci je Smith dal časnikarjem sledečo izjavo:

>O mirovni konferenci, ki se je vršila v Atenah in na kateri so bile zastopane vse balkanske države, vam morem izjaviti, da je po našem mnenju izreden velike koristi. Take konference bi se morale v bodoče večkrat vršiti, in sicer s strani Društva narodov ter po iniciativi balkanskih držav. Balkanske države morajo imeti za svoj edini cilj pacifikacijo Balkana. Mnogi ljudje v Londonu govore, da je Balkan z dinamičom napolnjen sod. Veselim se, če je dejal Smith, da je ravno vaša država bila tako aktivna na mirovni konferenci.

Smith je nadalje govoril časnikarjem o sporazumu med Anglijo in Rusijo ter rekel, da je bila ta stvar na programu angleške delavske stranke, še predno je prišla v vlado. Po mnenju angleških diplomatskih krogov je bil sporazum med Rusijo in Anglijo nujno potreben.

Glede razorožitvenega vprašanja je dejal Smith, da Angleži dele razoroževanje v tri etape. Prva etapa je angleško-ameriški sporazum, dosežen z zadnjimi razgovori med Macdonaldom in Hooverjem. Drugo etapo bo tvorila razorožitvena konferenca petih veselj, ki se bo vršila januarja meseca. Tretja etapa bo pa ženevska konferenca, ki se bo pečala s splošnim razoroževanjem.

Smithu na čast je bil danes prirejen banket. Nato je ugledni angleški politik odpotoval v Zagreb v spremstvu Gavrilovića, tajnika zunanjega ministristva.

Francoski zračni manevri

Nemogoča obramba Pariza pred zračnim napadom

Pariz, 14. okt. (Tel. >Slov.) Pred več tedni so bili nad Parizom pomočni letalski manevri. O njihovem rezultatu poročata danes >L'Oeuvre<, da so imeli naravnost katastrofalno posledico. Zračni obrambi Pariza se ni posrečilo, obraniti Pariz niti v mali meri proti napadu približno sto bombnih letal. Napadajoča letala so preletela Pariz v višini 5000—

6000 m, ne da bi jih v veliki večini obramba sploh opazila. Neki francoski plinski strokovnjak objavlja v >L'Oeuvre< sledečo kritiko: Če bi samo sto letal, vsako z eno tono plinskih granat preletelo Pariz, bi lahko pokrili Pariz z 20 metrov visoko plinsko meglo, kar bi trajalo samo eno uro, in v eni uri bi bilo v Parizu mrtvo vse, kar leze in gre.

Previdna Francija

Pariz, 14. oktobra. (Tel. >Slov.) Francoski kolonialni minister Maginot je izjavil v nedeljo na neki proslavi v Longuevilleu, da je velika masa francoskega naroda njegovega mnenja, da ni nobenega drugega sredstva za res učinkovito obrambo francoskih interesov, kakor to, da ostanejo francoski vojniki tako dolgo ob Renu, dokler se Youngov načrt ne uresniči. Utrjevalna dela ob francosko-nemški meji in organizacijo francoske vojske je treba pospešiti z vsemi sredstvi, ki so na razpolago, da bo Francija pripravljena proti vsem nepričakovanim dogodkom.

Novi prijatelji vseevropskega gibanja

Pariz, 14. okt. (Tel. >Slov.) Notranji minister Tardieu je govoril včeraj v svojem volivnem okrožju Belfort o evropskih združenih državah, ki so po njegovih izvajanjih najvažnejši gospodarski in socialni problem. Ne gre za to, da bi se izvedla stroga unifikacija v Evropi, temveč za to, da se spravijo v sklad nasprotni interesi, da se premostijo meje in da se gospodarskemu življenju pod gotovo kontrolo da močna pobuda. Seveda bi bilo treba pri tem spremeniti razne nazore, toda ustvaritev evropskih združenih držav bi odprla nezaslutene možnosti za zboljšanje noložaja človeštva.

Velika zmaga delavske stranke v Avstraliji

London, 14. okt. (Tel. >Slov.) Po do sedaj znanih rezultatih volitev v Avstraliji se bodo mandati razdelili tako: delavska stranka 43, nacionalisti 17, kmečka stranka 11, neodvisna stranka 4, napredna kmečka stranka 1 mandat. Ni pa še gotovo, ali bo ministrski predsednik Bruce obdržal svoj mandat. Njegov nasprotnik ima po do sedaj znanih vesteh 400 glasov večine.

Zopet bomba v Zoliji

Sofija, 14. okt. (Tel. >Slov.) Prošlo noč je bil izvršen na Iskarski cesti sredi mesta bombni atentat na večjo družbo Macedoncev, ki se je nahajala v gostilni sivočasno znanega revolucionarja Jurija Gevgeljskega. Bomba je bila vržena skozi okno in se je razpočila v bližini mize, kjer so sedeli Macedonci. Bomba k sreči ni napravila mnogo škode. Koščki so ranili 5 oseb, med njimi tudi gostilničarja. Atentatorja sta bila dva mlada človeka, ki sta pa radi temne noči ušla. Po koščku bombe se je ugotovilo, da je bila bomba enaka onim, kakršne ponavadi porabljajo macedonski revolucionarji. Policija je takoj odredila racijo po mestu v lokalih, katere obiskujejo Macedonci in je aretirala nad 30 oseb radi nedovoljene nošnje orožja.

Vlom v tajni arhiv v Zoliji

Sofija, 14. okt. (Tel. >Slov.) Šele danes se je doznalo, da je bilo pred par dnevi vlomljeno v zunanje ministristvo, pri čemer so tatovi vlomili v miznico glavnega tajnika in šefa tajnega arhiva in šifrirne službe. Po dosedanjih ugotovitvah so tatovi odnesli samo par rokavic in večji denarni znesek. Dokumentov do sedaj še ne pogrešajo nobenih. Vlomili so najbrž delavci, ki so zaposleni pri adaptacijskih delih.

Prebivalstvo vaticanske države

Rim, 14. oktobra. (Tel. >Slov.) Sedaj je dogotovljen register prebivalstva nove vaticanske države, iz katerega se lahko ugotovi narodnostna sestava vaticanskih prebivalcev. Vseh pravih državljanov vaticanskega mesta je 516, h katerim je treba prišteti še oba otroka, ki sta bila rojena na vaticanskih tleh od meseca februarja dalje. Teh 518 prebivalcev pripada 11 različnim narodnostim. Med njimi je seveda največ Italijanov, ki štejejo 389 duš, za njimi pridejo Švicarji, katerih je 113, Francozov je 11, Nemcev 5 in Španca 2. Po 1 prebivalec je iz Belgije, Norveške, Avstrije, Nizozemske in Etiopije. Iz Avstrije je podanik vaticanske države štajerski kurijski kardinal Frühwirth, iz Nemčije pa kardinal Ehrle. Etiopec je Hagos Fessuh iz Alitene, ki študira v etiopskem seminarju in se pripravlja na krst.

„Zeppelin“ poleti na Balkan

Friedrichshafen, 14. okt. (Tel. >Slov.) Start zrakoplova >Zeppelina< za polet preko Balkana je določeno že na jutri zvečer, ker so vremenske razmere zelo ugodne. Zrakoplov se bo po poletu preko Balkana vrnil v Nemčijo in bo pristal tudi v Vratislavi, kjer bodo izstopili potniki z balkanskega poleta. V Vratislavi bodo potem vstopili potniki za šlezjski polet, ki je bil pred kratkim odpovedan. Zrakoplov bo došel v Vratislavo v četrtek v dopoldanskih urah in bo ostal tam samo par ur, nakar bo nadaljeval pot v Friedrichshafen. Poleta se bo udeležilo 25 oseb.

MacDonald odpotoval v Kanado

Newyork, 14. okt. (Tel. >Slov.) Macdonald je danes dopoldne iz Newyorka odpotoval v Kanado, kjer bo nadaljeval svoje razgovore o miru s kanadsko vlado. Odpotoval je brez slovesa, samo nekateri osebni prijatelji so se poslovili na kolodvoru.

Nemiri v Budimpešti

Budimpešta, 14. okt. AA. Skupina socijalistov je po včerajšnjem mitingu, ki je potekel mirno, priredila manifestacije v bližini Vzhodnega kolodvora in Rakoczyjeve ulice. Policija je pozvala manifestante, naj se razidejo. Sprva so se manifestanti hoteli odzvati pozivu policije, kasneje pa so začeli peti komunistično himno in obmetavali policijske organe s kamenjem. Policija je nato razpršila manifestante in aretirala 16 oseb zaradi motenja javnega reda in kršitve policijskih predpisov.

Kitaški boji

London, 14. okt. (Tel. >Slov.) Po poročilih iz Sanghaja je kitajska narodna vlada končno napovedala kršcauskemu generalu Fengu vojno. V soboto je državni svet sklenil, poslati kazensko ekspedicijo proti dvema Fengovima generaloma, ki prodirata ob železnici Peking—Hankov. Med tem so se čete generala Čangfatkvoja združile z vstasi iz Kwangsija in se pripravljajo na pohod proti Kantonu.

O Habib Ulahu nobenih vestí

London, 14. okt. (Tel. >Slov.) Iz Alahabada se poroča, da o Habib ulahu še ni nobenih zanesljivih vestí. Čuje se govorica, da je bil ujet v kabulski trdnjavi. Brezžična oddajna postaja v Kabulju še ne posluje. Po nadaljnjih vesteh so Sinviri, ki podpirajo Nadir kana, v soboto zasedli Kandahar.

Ustanovi se 27 okrožnih inšpektoratov

Belgrad, 14. okt. (Tel. >Slov.) V ministristvu za notranje zadeve zboruje konferenca, ki razpravlja o kompetenci, ki jih bodo imeli okrožni inšpektorati. Do končne redakcije tozadevnih sklepov še ni prišlo. Kakor se čuje, bo vsega skupaj 27 inšpektoratov.

Vrhovni zakonodajni svet

Belgrad, 14. okt. (Tel. >Slov.) Vrhovni zakonodajni svet začne zborovati prihodnji teden. Kakor se čuje, bo na dnevnem redu nekoliko zakonskih projektov iz ministristva za kmetištvo, ministristva za trgovino in ministristva pravnote.

Gozdarska afera pred sodiščem

Belgrad, 14. okt. (Tel. >Slov.) Na današnji razpravi pred državnim svetom kot disciplinski razsodiščem v zadevi obtoženih gozdarskih uradnikov se je nadaljevalo čitanje strokovnjaskih poročil. Nato je govoril državni tožitelj dr. Mateša, ki je v dolgem govoru dokazoval krivdo vseh obtožencev. Za njim je govoril prvi branitelj obtoženec dr. Misolavljevič. Nato se je razprava prekinila ter se bo nadaljevala jutri ob pol 9.

Kongres naših

konališč in zdravilišč

Sarajevo, 14. okt. (Tel. >Slov.) Danes dopoldne ob 11 je bil v velikih dvoranah trgovske in obrtne zbornice otvorjen kongres Zveze kopalnišč in zdravilišč. Na kongresu je bilo 36 delegatov. Otvoril predsednik, zagrebški veleposlanik Lovro Radičević. Poslana je bila komisija in udanostna brzojavka Nj. Vel. Kralju in predsedniku vlade. Finančno ministristvo je zastopal na kongresu dr. Pomzes, prometno ministristvo inšpektor Sigoj in zdravstveno ministristvo dr. Pernar. Po govoru Radičevića so se izvolile posamezne sekcije, nakar so se prečitali mnogoštevilni referati. Jutri ob 9 priredi Društvo za promet v hotelu >Evropa< velik banket.

Požega prosi za okrožni inšpektorat

Belgrad, 14. okt. (Tel. >Slov.) V Belgrad je dospela deputacija mesta Požega, da prosi ministra za notranje zadeve za ustanovitev okrožnega inšpektorata tudi v Požegi. Deputacija se je zglasila pri nekaterih ministrstvih in čaka povratke ministrskega predsednika iz inspeksijskega potovanja po Moravski banovini.

Trgovska šola v Tuzli se zapre

Belgrad, 14. okt. (Tel. >Slov.) Trgovinsko ministristvo je ukinilo trgovsko šolo v Tuzli, ker ni imela dovolj učencev.

Vesti iz Hrvatske

Zagreb, 14. okt. (Tel. >Slov.) Radi židovskega verskega praznika novosadska in zagrebška borza nista poslovali.

Zagreb, 14. okt. (Tel. >Slov.) Po štiri-dnevnem sprejemnem izpitu na slikarski akademiji sta bila sprejeta tudi Slovenca, Frauc Uršič in Božidar Klemenčič.

Zagreb, 14. okt. (Tel. >Slov.) Danes se je čitla sv. maša za dušničica za pokojnim književnikom Vojnovičem.

Split, 14. okt. (Tel. >Slov.) Viceadmiral Wikerhauser je odpotoval danes zjutraj na admiralski jahti >Villa< v Boko Kotorsko, kjer bo izvršil inspekcijo naše mornarice.

Split, 14. okt. (Tel. >Slov.) Danes so odplule poslednje angleške ladje, ki so bile vsidrane v splitski luki. Krenile so proti Malti, kjer je baza angleške sredozemske mornarice.

Zagreb, 14. okt. (Tel. >Slov.) Včeraj je katoliško omladinsko društvo >Rodoljub< priredilo v čast zagrebškemu nadškofu svečano akademijo v Jeronimski dvorani.

Sibenik, 14. okt. (Tel. >Slov.) Teh dni bo končno dograjen most preko Krke pri Skradinu. Novi most je bil nujno potreben, ker stari leseni ni mogel več vzdrževati vedno narščajočega prometa. — Novi most bo tvoril važno zvezo Sibenika s severno Dalmacijo.

Zagreb, 14. okt. (Tel. >Slov.) 20. t. m. se začnejo v okolici Kruševca velike vojaške vaje vojnih edinic iz Zagreba, Varaždina in Čakovca. Trajale bodo pet dni.

Split, 14. okt. (Tel. >Slov.) V zadnjih dneh je divjala nad morjem velika burja, ki je poškodovala nekoliko malih ribiškkih ladij.

Zagreb, 14. okt. (Tel. >Slov.) 23. t. m. se vrši v Zagrebu koncert slovaških učiteljev, ki prihajajo pod vodstvom g. Rupelda, profesorja na konservatoriju v Bratislavi. Slovaški učitelj bodo v Zagrebu zapeli slovaške in hrvaške narodne pesmi. Priredili so cel niz koncertov na Českoslovaškem ter pri nas v slovaških kolonijah v Petrovcu in Stari Pazovi, v Novem Sadu, Kragujevcu, Skadru, Dubrovniku in Splitu. V Zagrebu jim bo prirejen svečan sprejem.

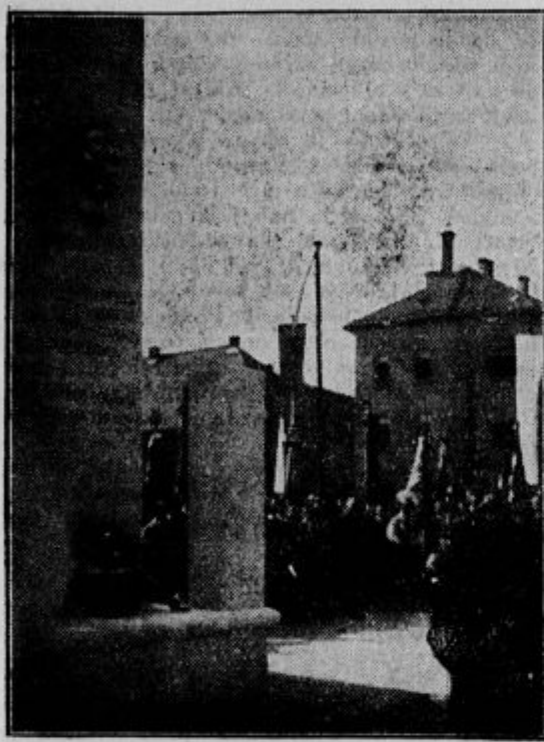
Pariz, 14. okt. AA. Hčerki bolivijskega poslanika v Parizu je neznan tat ukradel 1.3 mil. dinarjev vredno ovratnico. Sumi se, da je tatvino izvršil sluga poslaništva, ki je po izvršeni tatvini izginil.

Dunajska vremenska napoved: Mirno, lepo jesensko vreme. Dana pa je tudi možnost padavin.

Francija in Jugoslavija — dva nerazdružljiva prijatelja

Po 120 letih smo Slovenci v nedeljo v naši beli Ljubljani znova jasno, iskreno in z iz srca izvirajočim navdušenjem manifestirali našo ljubezen, naše prijateljstvo do zvestega nam francoskega naroda.

Ob odkritju »Ilirskega stebrca« v spomin pred 120 leti zadobljene svobode Slovencev in njihove združitev z brati Srbi in Hrvati v enotno državo, je ves slovenski narod na tako jasen in njemu svojstven iskren način izpolnil vsa svoja čuvstva za privrženost in prijateljstvo do najbolj sigurnih, najbolj zvestih pri-

Ilirski steber.

ateljjev Jugoslovancev, do naših zaveznikov Francozov. Priprosto, skromno, zato pa tem bolj iskreno, tembolj prisrčno je bilo to navdušenje našega naroda. Dejstvo, da so gotovi ljubljanski krogi to splošno nacionalno manifestacijo poskušali izvitorepiti in usmeriti v pravcu dokazovanja njihovega monopola na narodnostno delovanje, ni moglo kaliti svečanega razpoloženja našega prebivalstva. Slovensko ljudstvo je šlo preko izlivov osebnih ambicij posameznikov; v službi za narod in državo osiveli naši prvaki, naše organizacije, katerih preteklost v borbi za ohranjanje nacionalne zavesti in prijateljskih čuvstev do plemenitega francoskega naroda, je velika svetla in stvarnih uspehov polna, vsi ti so šli preko takih malenkostnih pojavov. Kakor vedno so dvignili svoj glas in svoj prapor. In za njimi je bilo ljudstvo, ono dobro naše ljudstvo, katerega ljubezen do Francije je velika, čista in nesebična.

Navdušenje, ki je prevevalo srca vseh Jugoslovancev, je bilo iskreno in vzklili Nj. Vel. kralju in Franciji ter francoskemu narodu so bili samo skromen dokaz te velike ljubezni in spoštovanja.

Bila je to ena najlepših narodnih svečanosti, kar smo jih v Ljubljani sploh doslej doživeli. Podrobno o njej je pisal »Slovenski list«; mi prinašamo z ozirom na njihovo zgodovinsko važnost in pomembnost še govora francoskega poslanika na našem dvoru g. ministra Darda in našega vojnega ministra generala g. Hadžiča.

Izjave poslanika g. Darda

»120 let potem, ko je Napoleon I. ustvaril Ilirske pokrajine, je hotelo mesto Ljubljana proslaviti s trajnim spomenikom časno združitev enega dela Jugoslavije s starim francoskim cesarstvom. Njegovo Veličanstvo kralj in kr. vlada sta poslala zastopnika, gospoda vojnega ministra na to slovesnost.

Čast mi je izraziti Vam tukaj iskreno zahvalo vlade republike. Francija bo globoko ginja od znakov tako nežnega prijateljstva; visoko bo cenila takšno svedočanstvo. Ta spomenik bo govoril, da se francoski vojak, zvest plemenitemu idealu svojega naroda, ni nikdar pojavil na jugoslovanskih tleh drugače kot osvobodilec in prijatelj. Spominjal bo vse tri veje jugoslovanske družine, da je bila Francija navzoča tudi ob zori njihove neodvisnosti. Od ilirskega spomenika v Ljubljani do francoskega grobišča v Bitolju bo držala neprekinjena veriga spominov ter ustvarila na neomajni podlagi tesne vezi med obema državama, ki bosta poslej kot zaveznika štela evropski mir.

General Bonaparte se je pojavil v Ljubljani 28. aprila 1797 ob osmih zjutraj, prišedši iz Gradca. Spremila sta ga generala Massena in Murat. Nastanil se je v škofiji, se nekoliko odpohčil in se ob devetih pokazal pri oknu zbrani množici. Eden Vaših rojakov nam ga opisuje: nizke postave, rjave polti, ki vleče na rumeno, vdrtih lic, ravnega nosa, vdrtih oči, zelo živahen ter izrazito gledajoč okoli sebe; kratkih besedi, s čela se mu čita razumnost; oprava zelo preprosta. Ko je sprejel svoje častnike, je obedoval z nekaterimi generali in preprostimi grenadirjem.

Iz Ljubljane je 28. aprila ravnokar poveljnik vojske v Italiji pisal divizijskemu generalu Bernardottu, ukazujoč mu, naj pošlje dva bataljona v Palmano, kjer so bili 30. aprila potrjeni predhodni dogovori v Leobnu, ki so kronali nesmrtno zmago.

29. aprila ob dveh popoldne je general Bonaparte zapuščal Vaše mesto v družbi pribočnika in v spremstvu 12 lovcev. Murat in Massena sta ostala tu še nekaj dni.

Ker se mu je mudilo na kongres v Rastadt,

nato pa v Pariz, je bil Bonaparte pravkar dal zasesti Jonske otoke. S svojim sokoljim pogledom je ta 28 letni mož spoznal pot proti Orientu in sanjal o Aleksandrovi slavi. Manj ko leto dni pozneje je odpotoval v Egipt.

Leta 1805, potem pa 1809, po Slavkovem in po Wagramu, je Napoleon I. raztegnil svoje gospostvo do Dubrovnika, nato do zagrebških vrat in tako združil v svoj kratkotrajni imperij več lepih dežel, katere je naša skupna zmaga eno stoletje pozneje prepustila njihovi prirodni usodi, združivši jih z njihovimi brati v Srbiji. Dne 22. januarja 1810 je Karadjordje, ki se je že sedem let boril za osvoboditev Srbije, pisal Napoleonu: »Po pravici Vas imenujejo Velikega, kajti mnogi narodi so Vam dolžni zahvalo za svoj obstanek in sedanje blagostanje, zlasti še Ilirija, nedavno od smrti obujena, kjer bivajo naši plemenski bratje.«

Z ustvaritvijo Ilirskih dežel je Napoleon nameraval nadaljevati silno borbo, v katero je bil zapleten in ki bo brez dvoma ostala kot eden najpresenetljivejših prizorov v zgodovini. Na eni strani se je hotel polastiti kopnih in morskotovotov proti Carigradu, na drugi strani pa postaviti italijanskemu kraljestvu nekako obmejno pokrajino ob bok proti Avstriji. Ker pa je izšel iz francoske revolucije, ki je bila proglasila pravice narodov, je bil ves preinjen z njenim duhom. Kakor je to povedal na njegovem grobu maršal Foch, je dobro vedel, da je nad vojno mir. Njegova trajna zasluga pred bodočnostjo bo ta, da je bil velik buditelj narodov in pobornik demokracije. Njegov realistični duh, venomer hrepenč po miru, katerega ni mogel doseči, je sredi bojev zasnoval obširne načrte za evropsko federacijo, kot da bi stlil te, ki se jih danes znova lotevamo. Njegove osvojitve (to sedaj priznavajo celo naši nasprotniki) niso imele drugega smotra. Brezplodno niso bile. Zrno, ki ga je vsejal v Vašo plodno zemljo, je obrodilo za njim in Vi ste pozvani na žetev.

Maršal Marmont, vojvoda Dubrovniški, je bil pod Napoleonovim navdihom organizator Ilirskih dežel. Tu je bival skoro neprekinjeno od 1806 do 1811, spočetka na čelu čet, ki so zasledile Dalmacijo po bratislavski pogodbi, pozneje kot vrhovni guverner Ilirskih pokrajin po mirovnih pogodbah v Schönbrunnu in na Dunaju. Ker se je s svojimi četami udeležil pohoda leta 1809, je bil s 35 leti imenovan za francoskega maršala.

Kot polomec plemenite rodovine, ki je šla z revolucijo, izobražen, celo učenjak, vljuden, vnet za sijaj, človekoljuben in plemenit, si je Marmont prizadeval, da se prikupe ljudstvom, ki so mu bila zaupana. Zagotovil je red in blagobit med njimi ter jim prihranil vojne nadloge. Potrpežljivo je poslušal njih pritožbe in se zastavljal za njih pravice. Želel je storiti še več in se je drzno napolil na pot gmotnega in družabnega napredka pokrajine, ki so ga dotle njihovi gospodovalci zanemarjali ali zaničevali.

Marmont je prehodil vso deželo. »Niti enega mesta ni,« piše, »niti ene vasi, ki je ne bi bil posetil; niti ene gore, ki ne bi bil zvedel za njeno ime.« Pripravil je osnovni dekret z dne 15. aprila 1811, ki bi zaslužil poglobljeno proučevanje in ki je skratka dal Iliriji demokrasko in centralizirano organizacijo.

Marmontovo ime je spojeno z veličastno 500 kilometrov dolgo cesto, ki jo je dal zgraditi v Dalmaciji navzlic največjim prirodnim težkočam z rokami ali pod nadzorstvom svojih čet. V skale vklesani napisi so pravili potnikom imena polkov in polkovnikov, ki so napravili to civilizacijsko in mirovno delo. Marmont je dal živahno pobudo za javne zgradbe in za izkoriščanje rudnikov. Lepšal je mesta in poklonil osobito Ljubljani mični park v Tivoliju. V Vašem mestu je imel pravcati dvor, ki je slovel po svojem sijaju in ki ga je nadaljeval njegov naslednik general Bertrand. V Francijo je poslal mnogo stipendistov. Osnovalec je šest hrvatskih polkov, sličnih onim, ki so že služili stari francoski monarhiji. Več teh regimentov se je udeležilo pohoda v Rusijo in Napoleon je kasneje Marmontu izjavil, da ni še nikdar videl hrabrejših in rednejših vojakov.

Toda največjo zahvalo Jugoslavije zasluži Marmont s tem, da je s svojim odlokom 4. julija 1810 preosnovljal šolstvo ter uvedel pouk deželnega jezika, hkrati pa osnoval v Ljubljani osrednjo šolo za slovenski višji studij, ki je bila prva stvaritev vaše univerze. Člen 44 določa, da sme vrhovni guverner pooblastiti dijake, ki so končali svoje nauke, da postanejo zdravniki, stavbeniki, inženjerji, lekarnarji, ranocelniki in juristi na ozemlju Ilirskih provinc.

Ljubljansko vseučilišče je izginilo pred Napoleonovim padcem. Zopet se je otvorilo po veliki vojni, ob ustanovitvi jugoslovanske države in bo posihodob nosilo naziv: Univerza kralja Aleksandra I.

S preporod narodnega jezika je nastopil literaren in političen pokret, ki ga posihodob ni moglo nič ustaviti in ki upravičuje verz velikega pesnika Vodnika, vklesan na ta pomnik: »Napoleon rezhe: Ilirija vstan!«

Ali koliko drugih sinov Francije je z Marmontom stopilo na naša prijateljska tla! Naj navedem med najslavnejšimi le generale: Molitor, Lauriston, Mathieu Dumas, d'Anthouard, Clauzel, ki je poveljeval vojski leta 1809 in postal maršal v Alžiru; Bertrand, ki je nasledoval Marmonta in spremljal Napoleona na otok Sv. Helene, Junot duc d'Abantes in Fouche, vojvoda Otrantski, ki sta bila zadnja generalna guvernerja Ilirije; Las Cases, pisec »Spominov«, Fabvier, ki se je boril za neodvisnost Grčije. Neredko srečamo med vami potomce naših vojakov, ki so spojili našo križ z vašo. Toda v seznanju, ki ga moram okrajšati, je treba ome-

niti zlasti Charlesa Nodiera, da pridružim vojaški slavi Francije žarenje njene prosvete.

Nodier je prišel v vaše mesto, takrat prestolnico Ilirskih dežel, leta 1812. Bilo mu je še 31 let. Nunclopedični duh, novinar, pesnik, romanopisec, jezikoslovec in prirodoslovec, se mora smatrati kot eden prvih naših slavistov. Kot vodja knjižnice je postal lastnik in glavni urednik »Ilirskega Telegrafa«, ki ga je izdajal v francoščini, italijanščini, nemščini in kakor se je takrat dejalo, ilirščini. Priobčil je v njem o jeziku in slovstvu vaše domovine mnogo člankov, k jih je pozneje poatitnil »Journal des Debats«. V Ljubljani je zasnoval dela: Jean Sbogar, Smarra, Mademoiselle de Marsan. Leta 1821 je ob ljubljanskem kongresu poveljeval krasoto vašega mesta, čvrsto in zdravo prebivalstvo in dostavil, da je glede npravstvenih vrtilin nemogoče najti popolnejših ljudi.

Duhoviti mož, pripovednik brez primere, predhodnik naših velik romantikov, je Nodier načeloval 20 let v Arsenalski knjižnici akademskemu salonu, ki se sedaj slove. Svoje posnetike je očaroval z bleskom in mnogoličnostjo svojih pripovedi in je rad ter pogostoma z ganotjem obujal spomin na veličastne hribe in zlate obale drage Ilirije. »Kakor zasledeš,« je pravil, »pod viharim nebo komček čistega obzorja, kjer se spomin odpočijes.«

Ob koncu leta 1815 je za Bertrandom in Junotom prispel Fouche v Ljubljano; šlo je za izpraznitev. Skoraj ni ostalo od francoskega gospostva v Iliriji nič drugega, kakor veliki spomini, ki ste jih zbrali; toda usojeno jim je bilo obroditi sad. Nevihta je pospešila razevit semena!

V osnovo tega spomenika ste položili telesne ostanke Napoleonovega vojaka, padlega v letu 1813 za obrambo Ilirije. Plemenita in ginja misel, kateri je gospod predsednik Francoskega instituta v Ljubljani znal dati v slovenščini in francoščini jednat izraz.

Vam gre hvala, da bo tudi Velika armada imela svojega Neznanege vojaka, skromnega in vzvišenega junaka, brata poljuja, ki počiva pod Slavolokom, kamor bomo pomirjeni in hvaležni prihajali premišljati o naši skupni usodi in o naukih zgodovine.

Z veseljem bo Francija zrla, kako počiva med prijateljskim narodom, čigar kri je tako

obilno tekla z njeno. S ponosom bo cenila poklonstvo, ki ga je izkazal svobodni rod enemu njenih otrok.

Naj na ta spomenik, posvečen plodovitim borbam in trpljenju preteklosti, posihmal žari s prijateljstvom Francije in Jugoslavije njiju skupni ideal prosvete, pravice in miru!

Govor našega vojnega ministra

»Pred nekaj več kot stoletjem je slavni slovenski narodni pesnik Valentin Vodnik zaklical: Ilirija je oživljena!

To je mogel reči po zaslugi zmage francoske vojske, ki je premagala sovražnika in so bili nato združeni Slovenci, del Hrvatov in del Srbov v tedanjo Ilirijo. To je prvič v zgodovini, da so bili vsi Slovenci, Hrvati in Srbi v eni državi.

Ilirija je bila torej predhodnica današnje Jugoslavije. Tudi tedaj, pri ustvarjanju Ilirije, kakor enako pri naši veliki borbi, ko smo se bojevali za našo današnjo veliko Jugoslavijo, vidimo z nami Francoze. Pod tem spomenikom se nahaja prah neznanega francoskega vojaka iz leta 1809. Po vsej Jugoslaviji so raztresene kosti francoskih vojakov, ki so se ramo ob rami borili z nami.

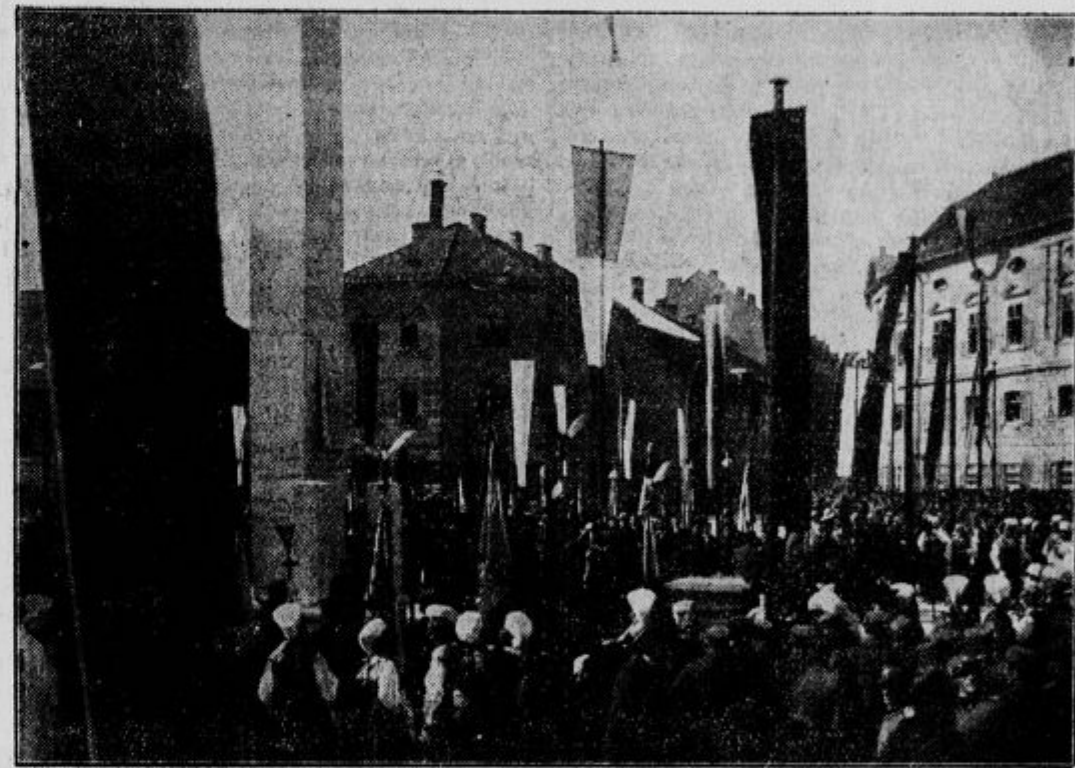
Ta konstatacija o zaveznitvu Francozov nam je danes zelo mila in draga, zakaj v obeh slučajih vidimo z nami naše zanesljive prijatelje — vidimo zaveznike Francoze.

Kot predstavnik kraljevske vlade pozdravljam v njenem imenu današnjo svečanost odkritja spomenika v lepi Ljubljani, zakaj v tem spomeniku je tudi simbol našega edinstva. Polagam venec nekdanjim predhodnikom Jugoslavije.

Naj nam bo ta spomenik še eno znamenje več našega nerazdružljivega edinstva, ki ga je uredničil naš vzvišeni vladar s pomočjo vdanege in ljubečega ga naroda vse Jugoslavije. Ta narod tudi danes, kakor vedno, pred tem spomenikom glasno kliče: »Naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander!«

Govoru ministra Hadžiča se je odzval buren, vihar »živio!« vseh prisotnih.

Minister je položil venec kraljeve vlade na spomenik.

Ob odkritju Ilirskega stebra.

Zajček

Ljudje se lažejo, če pravijo, da je plah. Nepremično ždeti za grmom, ne zbežati in se ne izdati, dasi tiči sovražnik prav v bližini — to je junaštvo!

Vseposvobod je smrt na preži: pozimi se plazi nad razburkanimi njivami in stopa skvizi bele gozdove, ki se v tisočih oženjkih iskrijo v solnce; pleše v mesečini po zamrzlih jezerih in samopasno kraljuje v najtemnejših kottičkih gozda.

In kadar pride pomlad in oživi cvetoče gaje in izvabi petje iz ptičev — ždi smrt v čaši rože, ki bo morala nekoč zveneti, in ždi v pesmi ptiča, ki bo nekoč onemela — vseposvobod je smrt — neizbežna smrt.

Dolgoušec je poznal to nesrečo. Neumno bi bilo, da ne bi bil zbežal, čim ga je sovražnik zagledal in preganjal. Tedaj je svoje življenje izročil v varstvo drznim skokom in odbrzel v daljo — nedosežno daljo. Saj mu je povedala njegova kri, dedščina pradednih začijih plemen, ko mu je začela hitreje utripati, kaj mu je storiti. Čim se mu je začelo srce stiskati, mu je govorilo v krvi: »Zbeži!« Zakaj vsi oni zajci, ki le enkrat niso vpričo sovražnika zbežali, so bili do zadnjega izgubljeni. Priroda mori slabotnejše; njej prijajo le tisti, ki so močni in zdravi; v take je zaljubljena in ne pozna usmiljenja za poedince... In kadar ubija, se smehlja. A v smehljaju sneženih poljan, rožastordežih in modrih ali pisanih travnikov, vedrih ko ljubezen sama, je tak velikanski čudež, da je zunaj celo smrt nekakšen okras žareče lepote življenja.

Odtlej, ko je bil dolgoušec prišel na svet v kotanji, postlani s travico in volno, je bil

venomer v nevarnostih, ki so prežale nanj. Na tleh je mladega zajčka zalezovala zagrizena gozdna zverjad, iz ozračja so prežali nanj skobci, tiho krožeč nad njim... Mati je koj po rojstvu zapustila malčke. Potem so se morali sami preživljati in sami plašno zreti usodi v temne oči. Vsak je bil njih sovražnik — cele njih lastni, nepoznani oče. In zdelo se je, da se je s sovražno silo vrgla nanje celo mrka in mrzla priroda, pravkar zbudeča se iz zimskega sna, da uniči njih mlado življenje.

Zajka je malokdaj prišla pogledat svoje otročiče. A kadar je prišla, je sklopila uhlja in jih tako sklicala. In prihiteli so na njeno krasno, gorko, opajajoče sladko mleko... Nato je brž stekla od njih, da je niso mogli dohiti, in za dolgo izgnila. Za male zajčke pa je potem skrbel Oni, ki hrani in varuje gnezda škrančkov in poljskih mišk in vse, kar biva v nebesih in na zemlji...

Dolgoušec je gledal divje boje starih zajcev, ki so se, sedeč na zadnjih nogah, srdito tolkli po gobčkih, da so kosmiči volne kar tako frčali po zraku. Nato se je zaril v gosto travo, ki je bila vsak dan bohojnejša. In se je izpraševal, kako da ti krvavi, strašni boji ne razburijo njegove matere...

A ona se za male ni več zmenila... Že je mislila na bodoči rod in — na novo ljubezen... Zakaj vse okrog je bahato vstajala pomlad in je vse premagala — še srca zajčkov... V zlatih cvetovih je svetlo zažarelo grmičje. Siva meja se je ogrnila z zeleno tenčico oživljajočih se lističev. Bezeg je bil ko en sam snežen cvet. Na svetlozelenih travnikih pa so se zablesteli zlatice ko same zvezde na nebu.

Pomlad je vse začarala. Saj so se celo ne nerodovitnih in izsušenih peščenih tleh, obraslih z bornim smrečjem, smehljali nežnordci

Zahteve rudarjev

Spomenica včeraj izročena Trboveljski premogokopni družbi

V ponedeljek dne 14. t. m. je predložila posebna rudarska deputacija ravnateljstvu Trboveljske premogokopne družbe spomenico rudarjev za sklenitev mezdne pogodbe v rudnikih TPD. Zanimivo se je predložil priloženi osnutek za to pogodbo. V rudarski deputaciji so bili: predsednik tu tajnik koalicijskega odbora rudarskih strokovnih organizacij g. Jurij Arh in Filip Križnik in predsednik II. rudarske skupine g. Jakob Struc.

Deputacijo je vodil zastopnik Delavske zbornice g. Josip Kopač. O predloženem osnutku kolektivne pogodbe se bo vršila v ponedeljek 21. t. m. na ravnateljstvu TPD v Ljubljani širša razprava, katere se bo udeležilo večje število delavskih zastopnikov iz vseh rudarskih revijev.

Rudarsko delavstvo je pokazalo že s tem, da je predložilo svojo spomenico brez vsakega posredovanja oblasti, da želi, da pride med zainteresiranimi stranmi v neposrednih pogajanjih do sporazuma. Če bo dobra volja na obeh straneh, ne bo težko priti do sporazuma.

Spomenica

Podpisana vodstva vseh strokovnih organizacij rudarjev, v sporazumu z II. skupino rudarske zadrage si dovoljujejo na podlagi prošnje rudarjev v svrhu ureditve mezdnih in delovnih odnošajev med prizadetim delavstvom in družbo predlagati sledeče zahteve:

1. Vse obstoječe temeljne plače posameznih kategorij se naj povišajo za 20%.
2. V istem razmerju naj se povišajo akordne postavke, pri čemer je treba iste prilagoditi krajevnim razmeram dela.
3. Zasluzek v akordu mora presegati 25% povprečje normalne temeljne plače.
4. Vse obstoječe doklade na temeljne plače ostanejo nadalje v veljavi.
5. Dodelitev akorda se mora vršiti na kraju delovnega mesta najdalje 3 dni po nastopu dela dotične nasadbe.
6. Začasna premestitev delavca od njegovega akordnega dela k postranskemu se ima odškodovati s povprečjem njegovega akordnega zasluzka dotične plačilne periode.
7. Premestitev delavca z dosežene kategorije v nižjo ni dopustna.
8. Jamski les in ves tozadevni material, ki ga rabi delavstvo pri izvršbi svojega dela naj se pripravi v dovoljni množini na etažah.
9. Odškodnina za strelivo naj se uredi krajevnim razmeram dela primerno z dotično nasadbo.
10. Za praznike Božič, Velika noč in Binkoštna nedelja naj se prizna 100%, za praznike Sv. Štefan, velikonočni in binkoštni ponedeljek ter Sv. Rešnje Telo, ako se dela, pa 50% doplačila normalne mezdne. V ostalem veljajo predpisi zakona o zasluži delavcev.
11. Delavcem, zaposlenim na zunanjih delih naj se v slučaju slabega vremena prizna 50% doplačilo na normalno mezdo.
12. Vsem onim delavcem, katerim družba ne more nuditi stanovanja, naj se prizna stanarina in sicer: oženjenim 60 Din in samcem 30 Din mesečno.
13. Vsi rokodelci, ki se izkažejo z ušnim spričevalom, naj se uvrste v kategorijo kopačev. Vsi nadnevni delavci naj se uvrste po Sletni službi v kategorijo kopačev.

MISIJSKA TISKARNA V GROBLJAH, pošta DOMZALE — razpisuje mesto

tipografa

z vsaj nekajletno prakso. Plača po dogovoru. — Nastop službe 1. ali 15. novembra. Služba na tvari podlagi. — Pismene prošnje je nasloviti na naslov kakor zgoraj.

pljučniki. Njih šopi so v rožastem sijaju plamtelni na sivi, utrujeni, z redko travico porasli zemlji.

Kako bi mogla srca zajčkov pozabiti zdaj na ljubezen, ko je vse govorilo o njej? O ljubezni so čebljali ptički v gozdu, o njej so s srebrnim zvokom žuboreli potokčki in bila je v solncu, ki je bilo od dne do dneva topleje.

Ko je bil že velik, dorastel zajec, je pozabil na bojazen. Zaupal je v polet svojih skokov. Zaljubljen se je v naglo tekanje, s katerim je premagal razdaljo in sovražnike. Marsikateri pes ga je preganjal glasno lajajoč in poln zmagoslavja in veselja za boj — a brzi tekač ga je vodil po vijugah skozi gozd, po dolinah in brezdneh, čez barje in močvirje... Pa je pes komaj še sopihal, komaj premikal noge in se, moleč jezik iz gobca, povrnil zvečer domov — brez plena. Nato je prišla doba lova, ki ga je napovedalo pokanje gromkih streliv — in prevalelo polja je navdala nova groza.

Brzinožec je razumel, da so stvari na svetu, katerih se ne more ubraniti, če še tako beži. Videl je strelce, videl njih izstrelke, ki so iz dalje donašali smrt... Tedaj je spoznal bližajočo se nevarnost pogina in je spoznal grozotno oblast človeka.

Zlatorumeno žito je bilo polno plavic. Zdelo se je, kakor da je nebo — zajčje nebo — začarano in da je nebesni svod iz zvezdnatega zlata in da so zvezde iz temne modrine. Iz pošuštevjanja zorečega žita se je že oglašalo šušljanje zru. Veselo so peli škrjančki, goreče so čirikalci murni. Tu in tam si videl vijoličastomodre zvezdice kokalja, v razorih metliki in belo in zardelo cvetje slaka, trpko dehtedeča po mandeljlih. In dalje usehle bilke — in spet čirikanje in pozvanjanje klenega klasja. Časih je zabrenčala muha v mešanici zlatih bilk ali kaka čebelica — sicer je bilo vse tiho na polju.

Brzinožec je sladko snival v razoru v tej

14. Vojaška služba ali vežba se ne sme smatrati za prekinitev delovnega razmerja.

15. Poročenim delavcem zunanjega obrata, kakor tudi onim, kateri vzdržujejo svoje starše ali sorodnike, naj se prizna deputatni premog, tudi ako še niso dosegli kategorije kopačev.

16. Vse spore, ki so lokalnega značaja, kakor vzroki premale storitve, vsled pomanjkanja vozilov, slabih preg, vode, zraka in vročine ali druge obratne vire, se mora upoštevati in reševati v sporazumu z dotičnim obratnim vodstvom ali ravnateljstvom, ob zaslišanju prizadetega delavstva, v prisotnosti prizadetega delavca, v prisotnosti zaupnika II. skupine rudarske zadrage ali zastopnika dotične strokovne organizacije rudarjev, katerega je delavstvo po II. skupini rudarske zadrage v to pooblastilo in ravnateljstvu naznanilo.

17. Te zahteve se nanašajo na delavstvo vseh kategorij in obratov, ki so last Trboveljske premogokopne družbe in ki spadajo pod rudarski zakon, ne glede na to, če družba vrši delo v lastni režiji ali ga odda privatnim podjetnikom.

Nagrobni spomenik za dr. Pavla Turnerja

Koncem septembra t. l. je bil postavljen na pobožnem pokopališču v Mariboru za velikega rodoljuba in dobrotnika ljubljanske univerze dr. Pavla Turnerja priprost toda dostojen spomenik. Ravno pet let je preteklo od njegove smrti, ko je bil izvršen ta zadnji vidni čin pietete napram pokojniku po skupnem prizadevanju ljubljanske univerzitetne uprave ter gospoda tovarnarja Tscheligija v Mariboru, ki je bil kot star in zvest prijatelj Turnerjev tudi član kuratorija njegove zapuščine.

Ko se je prvotni načrt, postaviti zaslužnemu možu res umetniško dovršen spomenik iz pohorskega marmorja, brez krivde kuratorija Turnerjeve zapuščine in ljubljanske univerzitetne uprave moral opustiti, dasi je bila v to svrhu že lepa svota potrošena, ker ni obstajala nobena garancija, da pride sploh kdaj do njegove izvedbe, je bilo treba misliti na drug projekt v okviru še razpoložljivih sredstev. Po osnutku mestnega arhitekta v Mariboru g. Maksa Czečke je delo izvršila kamnoseška tvrdka Karol Kociancič v Mariboru vse-skozi solidno in lepo.

Glavni del spomenika je iz poliranega temnosivega pohorskega granita, na katerem nosi poseben odstavek marmornat portret pokojnikov še izza dobe njegovega bivanja na Dunaju, delo akademskega kiparja g. Bernekerja. Nagrobna plošča je iz svetlosivega marmorja v sredi s poliranim krzemi, ki je obrobjena s prirezanim buksom v posebnem okviru iz umetnega kamna. Na vsaki strani nagrobne kamna je zasajena mlada cipresa. Portret je obrnjen proti Pohorju, kjer je bil pokojnik rojen.

Univerzitetna uprava izraža svoje zadovoljstvo, da se je posrečilo zadevo dr. Turnerjevega spomenika likvidirati baš v času, ko gredo prvi stipendisti njegove ustanove z doktorsko diplomu ljubljanske univerze po njegovih željah v inozemska kulturna in znanstvena žarišča, da nadaljujejo ondi svoje strokovne studije in da si ob enem pridobe one splošne in družabne izobrazbe, ki je znak omikanega in kulturnega človeka. Skromen, kakor so v obče naša sredstva, je tudi spomenik velikega dobrotnika dr. Turnerja. A pristna in trdna, kakor pohorski granit, naj bo hvaležnost onih, ki jim je odprla njegova velikodušnost pot v svet do višje izobrazbe, ki jo naj uporabljajo v korist domače zemlje in domačega rodu.

neskončni tišini in enakomerno šuštenje v klasja, čirikanje murnov in brenčanje čebel ga je pozibavalo. Spal je z odprtimi očmi ko vsi zajci. In je sanjal blažene sanje ves zlati dan. Šele hladni večer ga je predramil s hladnim poljubom.

Odkakljal je na pašo na vrtove kmetov, kamor so ga vabile zeljnate glave in okusna repa. Vse povsod je bilo na kupe dobrih reči. Pa se je pasel po mili volji in poplesaval ko škratelj v mesečini do vstajajočega dneva, ki ga je nagnal nazaj v mehko, cvetnato ležišče razora v rži. To je bile najlepša doba njegovega zajčjega življenja. A ko so zapele kose in je padla zlata trdnjava žita, je tudi za večne čase izginito varno zatočišče zajčjevo.

Bilo je meglene, mrzlega oktobrskega jutra. Vse je bilo pokrito z rosnimi in bleščicami se pajčevinami. Polje, ki so mu vzeli zeleno upanje in zlato, šumeče veselje sadežev, se je spremenilo v zapuščeno, golo zemljo. Rjavkaste proge krompirjevih njiv in pusta strnišča so se le tu in tam lesketala v zelenju plevla. Takega dne je privrkat približe videl človeka. Bil je le tri korake oddaljen od njega. Stal je na borovi goličavi ob njivi. V roki človeka je zagledal strmečih oči ono skrivnostno orožje, iz katerega so prihajali letički bliski. Od groze je otrpnil — hotel je zbežati — kamorkoli — le daleč zbežati. Z naporom, ki je bil več ko zajčji, je premagal ta nagon, ki mu je velel bežati. Potuhnil se je na njivi, da je bil videti ko kupček zemlje, ko siva kepa prsti. Človek je obstal. Nemirno se je oziral okrog. Mestni človek je na polju in v gozdu slep in gluhi in neobjen ko majhno, neumno otroče. Mestni človek pa tudi zares niti ne vidi niti ne sliši nič.

Ubogo, malo zajčje srce je od strahu burno utripalo. A zajček se ni zgenil, hrabro je vztrajal na svojem mestu.

Nova cesta Sv. Urban—Lesično

Slavnostno blagoslovljena in otvorjena.

Celje, 14. oktobra.

V nedeljo 13. t. m. je bila slovesno izročena prometna ena najvažnejših in zadnjem času na teritoriju bivše mariborske oblasti dograjenih cest Sv. Urban—Lesično, ki so jo gradili celih dolgih 14 let in ki odpira svetu dostej zaprti, a vendar skoroda najlepši kolosek Stajerske, znameniti »Urwalde«.

K slavnosti se je poleg ogromnega števila domačega občinstva zbralo lepo število odličnih gostov, kakor veliki župan dr. Schaubach, obl. komisar dr. Leskovar, celjski župan in podžupan, predstavniki sosednjih okrajnih samouprav in občin domačega okraja.

Pri Sv. Urbanu pod Slivnico se je vršil kratek pozdrav, nakar so se gostje prepeljali v Zegar, najvišjo točko nove ceste. Tam je univ. profesor dr. Ujčič opravil slovesno službo božjo. Službi božji so sledili pomembni govori, katerih vrsto je otvoril načelnik kozjanskega okrajnega zastopa g. dekan Tomažič, katerega največja zasluga je, da je bila pomembna cesta zgrajena in ki je vsa leta gradnje posvečal vprašanju te ceste posebno ljubezen in skrb. Lepo sta navzoče nagovorila tudi veliki župan g. dr. Schaubach ter oblastni komisar g. dr. Leskovar, ki je v imenu oblasti izročil cesto prometu.

Opoldne se je vršil za številne povabljenice slavnostni banket, na katerem je bilo izrečenih več toplih govorov. Popoldne se je v prostorih gosp. Vrečka, podnačelnika kozjanskega okrajnega zastopa vršila živahna ljudska veselica. Gostje pa pa so se odpeljali po novi cesti v Kozje, kjer jih je pozdravil domači občinski odbor in kjer so bili gostoljubno pogosteni.

Poldrugi milijon ukradel revežem

Dne 14. t. m. se je v Pančevu začela glavna razprava proti bivšemu pančevskemu ubožnemu očetu Labudu Raduloviču radi poverbe sirotinskega denarja. Razprava vzbuja ogromno zanimanje javnosti ter je vstop v sodno dvorano dovoljen le proti vstopnici. Razpravo vodi senatni predsednik Ivan Živkovič, obtoženca zagovarja odvetnik dr. Ladislav Graber. Obtožnica obsega 65 s strojem pisanih strani, a priči bo zaslišanih nad 230.

Labud Radulovič je bil v Pančevu zelo znana in vplivna osebnost. Rad je grmel proti korupciji, v kavarni ali restavraciji je bil pa vedno pripravljeno igrati ulogo gostitelja in plačevati za celo omizje. Dne 9. julija t. l. je pa nenadoma počila vest: Raduloviča so zaprli, ker je poveril velike vsote sirotinskega denarja.

Kakor ugotavlja obtožnica, je Radulovič od leta 1920, ko je nastopil svoje mesto kot ubožni oče, pa do gori navedenega dne poveril denar v skoraj sto slučajih. Poneverjati je začel takoj od začetka in potem sistematično nadaljeval vse do svoje aretacije. Delal je na ta način, da je pregovoril ljudi, ki so imeli vplačati sirotinske denarje v sirotinsko blagajno, da so denar izročili njemu. Tako je Radulovič tekem let poveril nad poldrugi milijon dinarjev! Obtožen je: v 54 slučajih poverbe zasebnega denarja, v 7 slučajih poverbe uradnega denarja in v 9 slučajih goljufigije, 11 slučajev poverbe je že zastaralih.

KINO TEL. 2730
DVOR
LJUBLJANSKI

Premijera divjega zapada!
JUNAŠKA DESNICA
Buck Jones
Ob 4., 1/4 na 7., 1/2 8., 9 uri. Telefon 2730

Človek je odšel. Počasi se je oddaljil proti deteljšču, ki je bilo polno belih cvetnih zvezdic, kakor bi slana ležala na njem. A ko se je hrupno dvignila jata jerebic, je poknil strel in dvojce obstreljenih ptičev je cepnilo na tla.

Zajec je videl... In je razumel, da bi bil tudi on, če bi se bil predal naglim skokom, izgubljen ko ta ptiča, ki sta zaupala svojim brzim perutim. Prihujeno je odkakljal v varni gozd, da se skrrije v rjastorjav brinjce. Vzradostil se je na novo pridobljenega življenja in je zdaj vedel, kako slep je človek.

Ko je bil zapadel sneg, je ves prestrašen sedel ves dan in vso noč v grmičju. Šele drugo jutro ga je prisilila lakota, da se je odpravil iz brloga iskat si hrane. Preselil se je v zgod, kjer se mu je zdelo bolj varno ko na odprtju, tako čudno belem polju. V gozdu je bilo tiho ko v grobu. Le zdaj in zdaj se zaškrtalo kako drevo ali zakrakal kak vran. Male, zasnežene jelke so bile podobne pritlikavcem v belih kapucah... S preobloženih vej so padali kosmiči snega liki frfotajočim belim ptičkam...

Zajček kar ni več spoznal gozda, ki ga je bil še zadnjič videl v zlati radosti zrele jeseni. Na brezmadežnem snegu, koder ni bilo nobenih sledi, ni mogel najti ničesar za pod zob. Tedaj je zagledal nekega človeka, ki je nastlal v korito v gozdu sočnato krmo. Potuhnil se je, in ko je človek odšel, se je previdno približal jaslin... In si je kljub svoji navadi, kljub prirojeni previdnosti zajčjega rodu podnevi težil lakoto. Preveč je bil sestradan, da bi bil mogel čakati noči. To pot pa človeka ni razumel...

Lov se je končaval... Strelji so bili gostejši in gostejši. Povsod na snegu je bilo videti ustreljene zajce. Bela zemlja je bila spet vsa rdeča od prelite krvi. Zaklopotali so klopotci, kar je v belem gozdu zelo spominjalo na vabeče klice divjega petelina. In prav ta podob-

Izredna lovska sreča

Ribnica, oktobra.

Pred par dnevi so bli v Jelenji Zlab lovi iz Ribnice na jelene. Graščakinja ga. Rudeževa je imela na lovu izredno lovsko srečo. Gonjači so podili zverjad semintja po gozdu, dokler je niso pritrali pred go. Rudeževa. Krasen jelen je skušal uiti mimo gospe v gosto zaraščen gozd. Gospa je pravočasno sprožila in zadela žival naravnost v srce. Z groznim tulenjem se je jelen zvrnil. Je krasen eksemplar z naših gozdov. Tehta nič manj kakor dvesto kilogramov. Jelen je imel po vrhu še nad vse krasno rogovje. Lovci so junaki gospe po pravici častitali ob tako krasni lovski trofeji.

Strela je udarila

Kočevje 11. oktobra.

V noči od srede na četrtek je razsajala pri nas velika nevihta, ki je docela ohladila ozračje, da je postalo zadnje dni zelo mrzlo, kar se je opazilo zlasti na meščanih, ki so privlekli na dan že svoje zimske sukne. Zjutraj v četrtek pa je zapal prvi sneg.

Med nevihto je okrog 8 zvečer udarila nenadoma strela v novo hišo čevljarskega mojstra g. Smerguta pri rudniškem dečjem domu. V hiši se je nahajala cela družina g. Smerguta, dva zidarja in rudniški uradnik g. Nick. Strela je udarila pri oknu, razbila šipe in se sprehajala po vseh sobah. Ko je prišla v družinsko sobo, je oplazila g. Nicka in ga pritnila z vso silo ob steno, da se niti ganiti ni mogel. Zastala mu je sapa in je bil dolgo časa omotičen. Ostalim strela ni napravila ničesar. G. Nick se je zbudil iz omame šele po preteku deset minut.

Strela je nadalje razbila vso električno napeljavo v dotični hiši in s tem prizadejala gospodarju okrog 1000 Din škode. Strela je izšla iz hiše zopet pri oknu.

Zopet poskušen vlom

Stara cerkev pri Kočevju, 12. oktobra.

Komaj se je tukajšnje prebivalstvo pomirilo radi predrznih vlomov v Črnošnjačah in Mozlju, kjer so vlomilci z vso rafiniranostjo udrlj v trgovine in pobrali iz predalov blago, so se prebivalci naše vasi znova prestrašili.

Pred dnevi, bilo je okrog enih ponoči, so neki neznanci hodili okrog trgovine trgovca g. Grimsa in Činklja v Stari cerkvi. Posvetili so z acetilensko svetilko v obe trgovini. To so opazili domači fantje, ki so hodili tačas po vasi. Fantom se je njihovo početje zdelo sumljivo, zato so hoteli neznanca ustaviti. Ti pa so, videč, da so opazovani, pobegnili na vse strani. Bežali so proti bližnjemu gozdu in se tam poskrili.

Ker se pojavljajo po vsej Sloveniji istočasno številni vلمي, se sklepa, da so vlomilci močno organizirani, ker nastopajo precej predrzno. Prebivalstvo je radi tega močno razburjeno.

Fantovska objestnost

Ježica, 14. oktobra.

Da si fantje na deželi laste razne pravice in da je teh pravic iz davnih dob precej, ve vsak. Imajo pa fantje poleg takšnih pravic, četudi namišljenih, še svoje posebne muhe in kaprice, ki so pa v vsaki vasi drugačne. Takšnih muh in kapric tudi našim fantom ne manjka.

Časih je bila fantovska navada v nekaterih vaseh, da so tistemu, na katerega so bili posebno jezni — in »posebno« jezni so bili zlasti na tiste fante, ki se niso mečali v njih družino ter niso nikdar marali dati za pijačo — ponoči vrh strehe poslopja znosili po delih cel parizarski voz in ga vrh slemena lepo se-

nost je vsebovala nekakšno onečaščenje krasne in tajinstvene pesmi ptiča.

Našega zajčka še ni bilo konec. Še nihče ni streljal nanj. Še so v puškinih cevch počivali naboji, njemu namenjeni. A ko so se mu priganjači približali in je tik nad njim zatrobil gozdar v rog, je kakor obseden odbrzel mimo priganjačev, ki so zdaj na vso moč zavpili. Metali so krepeljee za njim, a on se jim je izvil v gozd, tekel v krivaljah, da bi zabrisal sled za seboj, in spet počenil pod brinje. Nato pa je začel počasi, previdno in ves radoveden lezti na jaso, da bi zrl smrti v oči...

In kmalu jo je zagledal... Pod borom je stala — s človekom. Nevarno orožje je bil naslonil na drevo. Zelo močan je bil ta človek, zakaj pred njim je ležala lisica na tleh, lisica — rdeča groza zajčjega rodu... Naš zajček se pa celo lisice ni bal. Z obudovanjem in s strahom si je ogledoval smrt-človeka. A ta je vzel iz lovske torbe neko steklenico in si nekaj izlil v usta. Prav debel in neokreten je bil, kosmat ko medved in je imel pero za klobukom. A zajca ni videl.

Priganjači pa, ki so se korak za korakom grozeče bližali temu človeku-smrti, so ga spet zapazili. Kakor zveri so zakričali: »Zajec, zajec, a-u-a-ule! Lagali so se ljudje, če so dejali, da je zajec strahopeten. Kakor vilra je odbrzel z jase, čez snežne zamete, ko blisk je frčal prav k človeku-smrti... Ta je zalučal steklenico od sebe, neka temna tekočina je zagrgala po tleh, preklinjaje je zgrabil za puško.

Poknil je strel — še drugi je pretrgal ozračje... Zajček se je izmuznil med nogami smrti — z enim samim skokom je planil v gozd in izginil v neprodorno smrečino, koder je bilo snega na zvrliane kupe.

»Sem ga, sem ga! je zakričala smrt. »Dobimo ga! Pa ga ni zadel — in tudi dobili ga niso.

(Poljsko dr. V. Christiani.)

ŽENA Z ODPRTIMI OČMI

stavili. Potem so odšli, naslednji dan pa se je gospodar z vso družino po cele ure mučil, da je spravljen voz s strehe. Takšno je bilo fantovsko maščevanje, ki pa se v zadnjem času menda nikjer ni več ponavljalo.

Pri nas pa se je ponovilo v soboto. Nedeljsko jutro je prineslo vaščanom posebne vrste pozdrav. Vrh strehe na neki bajti je lepo stal — poljski voziček... Cel, lepo sestavljen, s kolesi, z vsem, kar sploh k vozičku spada. To so gledali ljudje, ko so zjutraj hiteli k prvi maši!

Pa ne samo to. Ponočniki so si ponoči izmislili še eno podobno. Drugemu posestniku so izpod šupe povlekli voz ter ga zapeljali onstran železnice na mejo Alesove njive. Tam so voz postavili na ročice, da so kolesa bila kvišku obrnjena, voz sam pa so lepo obložili s koruzo. Vse skupaj je tako izgledalo kot en velik kup koruze. Da pa to ni, so se ljudje mogli prepričati po tem, da je eno kolo od voza ležalo nekoliko proč na travniku. Okoli po njivi in travniku so bili razmetani tudi nekateri drugi manjši deli voza.

Kdo si je ti dve lumpariji dovolil, je zanekrat še tajnost. Stvar je naznanjena orožnikom, ki bodo že posvetili v to temo. Gorje ptičku, ki ga zgrabi roka pravice... Pošteno bo zaropotalo in vse takšne in podobne muhe mu — ali jim bodo namah izginile iz glav.

Koledar

Torek, 15. oktobra: Terezija, devica.

Osebnosti

— V mašnika je bil posvečen v nedeljo, dne 13. t. m. v misijonski hiši pri cerkvi presv. Srca Jezusovega v Ljubljani g. Alfred Drasček, bogoslovec misijonske družbe. Obred posvečenja je izvršil pomožni škof dr. Gregor Rožman. Novo sv. mašo je daroval takoj naslednji dan 14. okt. v hišni kapeli misijonske hiše. Novomašnik je končal bogoslovne študije že lani, toda radi težke bolezni je mogel biti šele sedaj posvečen v mašnika.

— Iz vojaške službe. Izpit so napravili za čin aktivnega peh. podporočnika narednik Peter Vinšek in Vilim Svob in za čin rezervnega sanitetnega podporočnika redov. dijak dr. Stanko Leskovic. — Ostavko je podal na državno službo sanitetni poročnik dr. Zvonimir Rebec in bil obenem preveden v rezervno. — Po službeni potrebi so odrejeni za vršila dolžnosti poveljnika 2. bat. 2. div. dravske topniške brigade topn. poročnik Marijan Zmavec; za poveljnika 2. eskadrona 3. konjeniškega polka konj. kapetan II. raz. Miroslav Nežmah; na službo v inženjersko inspekcijo inž. kapetan II. raz. Zbiljko Majer, absolutent višje šole vojne akademije; za vršila dolžnosti ordo-nančnega častnika poveljnika II. armijske oblasti konj. kapetan I. raz. Peter Pokorni; za vršila dolžnosti upravnika skladišča 50. pešpolka peh. kapetan II. raz. Josip Bastijančič; za upravnika jadranskega intendantnega skladišča — v Sibeniku, admin. kap. I. raz. ekon. stroke Martin Naglič; na službo v generalštab poveljstva vrbske divizijske oblasti peh. kap. I. raz. Ciril Herczig; na službo v moravsko konjsko bolnico veterinarski pomočnik III. raz. Anton Makuc; na službo v 1. konjeniški polk »Obličica« veterinarski pomočnik IV. raz. Josip Ekhart; za zdravnika 2. topniškega polka sanitetni poročnik dr. Miljutin Martič in na službo v poštno-telegrafski odsek prometnega oddelka glavnega generalštaba inženjerski poročnik Jurij Rukavina.

V pomorsko vojno akademijo se sprejmejo letos med drugimi sledeči gojenci: Ivo Horvat, Prvoje Gregorin, Franjo Kraljič, Pavel Planinšek, Franc Mirtič, Drago Puc, Franjo Bon, Bojan Ahlin, Evgen Vesič, Branko Škerovič, Ivo Šibenik, Vinko Petrič, Aleks. Bojan Marok, Ladislav Lah, Peter Laura in Viktor Sepec.

— Poročili so se v Kočevju Ivan Hutter iz Cvišlarjev in Jožefa Jaklič iz Črnega potoka; nadalje Alojzij Kropf iz Salke vasi z gđ. Terezijo Majetič iz Kočevja; Albert Osterman iz Dolge vasi z gđ. Ano Kikel iz Zelja; Adolf Kovačič iz Dolge vasi z Marijo Parte z Gotenice. Obilo sreče!

Novi grobovi

† Na Dunaju je umrl 13. t. m. mehanik g. Franc Krištofič iz znane ljubljanske rodbine.
† V Trbovljah je umrla 14. t. m. ga. Marija Jačar-Parasuh, roj. Pust, stara 79 let. Pogreb bo jutri ob 10 dopoldne na trboveljsko pokopališče. — N. v m. p.!

V Stari cerkvi je umrl posestnik Jože Eppich, star 70 let.

10% popusta

častiti gospodi duhovščini nudim pri nakupu hubertus in dežnih plaščev ter zimskih suknj.

Fran Lukič

Stritarjeva ulica

Mala kronika

★ **Pojasnilo trgovcem-delodajalcem.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev prejema od trgovcev-delodajalcev vprašanja, v koliko so po zakonitih predpisih dolžni, da v smislu okrožnice Zveze gremiljev trgovcev v Ljubljani svoje uslužbence odjavijo pri Okrožnem uradu in prijavi pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani v bolniško in nezgodno zavarovanje. Da urad pristihi taka vprašanja in da odgovori na dosedaj došla vprašanja, pojasnjuje: predpisom zakona o zavarovanju delavcev je v polni meri zadoščeno, ako so taki uslužbenci tudi še v naprej zavarovani pri Okrožnem uradu. Zavarovanje pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu je le fakultativnega značaja in dopustno le za one uslužbence, ki so obenem tudi člani trgovaškega društva »Merkur«. Tudi pri tem predpogoju pa mora le uslužbenec sam pristati na zavarovanje pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani, delodajalec sam nima pravice odločitve. — Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

★ **V uradnem listu dravske banovine št. 101 od 12. oktobra t. l. je objavljen »Zakon o izdelovanju, uvažanju, izvažanju in prodajanju smodnika, raznesil in ostalih razpočnih zmesi, streljav in orožja«, ter »Pravilnik za uporabljanje zakona o zaščiti domače lesne industrije«.**

★ **Prvi aerotaksi v Zagrebu.** V Zagrebu so otvorili te dni prvo zasebno pilotsko šolo in uvedli v promet prvi aerotaksi. Oboje je last g. Kršloviča. Letalo nosi ime »Dalmacija«; teško je 300 kg, a nositi more 375 kg. Leteti more 2000 km, ne da bi pristalo; motor ima 40 HP in 143 km na uro. Prostora je na njem samo za pilota in enega potnika. — Pilotski tečaj v Kršlovičevi šoli bodo trajali tri do štiri mesece in se jih bodo mogli udeleževati tako moški kakor ženske. Po dovršenem tečaju bodo udeleženci diplomirani.

★ **Lep razvoj planinarstva med Hrvati.** Hrvatsko planinsko društvo je imelo v Zagrebu svoj 55. občni zbor. Iz poročil je razviden lep napredek društva. Lani je zgradilo društvo šest novih planinskih domov, koč in piramid ter izvršilo na starih objektih razne poplave. Celokupni gradbeni stroški so znašali 450.000 Din. Vsega ima sedaj društvo 28 planinskih zgradb. Izdalo je več »Vodnikov« in albumov ter markiralo skupaj 1000 km poti. Članov ima društvo 8175, a gotovine 480.853 dinarjev. Med podporami je bila posebna obilna od zagrebške oblasti, ki je nakazala društvu pred kratkim 100.000 Din. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Josip Pasarič, ki načeluje društvu že od leta 1910.

★ **Milijunska dedščina.** Somborski občan Mihail Radovič je prejel obvestilo, da je na Javi umrla brez dedičev vdova nekega angleškega trgovca in zapustila premoženje v vrednosti dveh milijonov dinarjev, ki ima pripasti niemu kot edinemu sorodniku pokojnice. Umrla vdova je bila v mladosti gledališka zborna pevka, najprej v Zagrebu, potem pa v Gradcu in na Dunaju. Tam se je seznanila z angleškim trgovcem, ki jo je poročil in se kasneje preselil na Javo. Po moževi smrti je vdova ostala na Javi in ob svoji nedavni smrti zapustila lepo premoženje. Kot dedič se je sedaj poleg Radoviča oglasil še neki zagrebški bravec.

★ **Samoumor v Zgornji Šiški.** V nedeljo se je ustrelil v gostilni komaj 23-letni bivši čevljarški pomočnik Avgust J. iz Zgornje Šiške. Kaj je gnalo mladeniča v smrt, se ne ve. Sodijo pa, da bo to v zvezi z dramo njegovega mladega življenja.

★ **Nova cerkev in novi župnik v Lukavcu v Bosni.** Te dni se je vrnil v Sarajevo na svoje mesto kanonik Marko Nedić. Deloval je dalj časa na župniji Lukavac, ki je bila ostala brez župnika. V kratkem času se mu je posrečilo zgraditi lepo novo cerkev, ki jo bo sedaj dovršil njegov naslednik msgr. Karlo Cankar, ki je nedavno kot kanonik odšel z Sarajeva v Lukavac, kjer ostane trajno kot župnik.

★ **Sarajevski mestni muzej.** Med sarajevskimi mestnimi svetovalci se je že pred meseci sprožila misel, da bi se osnoval poseben mestni muzej, v katerem naj bi se hranile razne listine in drugi predmeti, ki imajo za sarajevsko mesto zgodovinski pomen. Ta misel se sedaj bliža uresnitvi, ker se je mestni občina obrnila na ravnateljstvo deželnega muzeja s prošnjo, da ji v navedeno svrhu odstopi v svojih zgradbah primeren prostor. Ravnateljstvo je tej prošnji takoj ugodilo in tako dobil mesto Sarajevo v kratkem svoj lasten mestni muzej.

★ **Ličkanje koruze — žganje — uboj.** V Docu pri Sarajevu so pri kmetu Pejdaku ličkali koruzo. V hiši se je zbralo precej fantov in deklet. Gospodar je po starem običaju postregel z rakijo — žganjem. Po polnoči se je med opijanjenimi fanti začel prepir in nato pretep. Fant Bahi je potegnil svoj handžar in zabodel tovariša Siljovića, ki je od rane med prenosom v bolnico umrl.

★ **Glavo za 2000 dinarjev.** V neposredni bližini mesta Bela crkva je našel te dni železniški čuvaj na progi poveženo moško truplo, ki mu je vlak odrezal glavo. Vrat pa je bil s hladno naravnico privezan na tračnico. Iz listin, ki so jih našli v obleki samomorilca so doznali, da je bil to železniški čuvaj iz Crvene cerkve Stanko Jožič, zapisan kot jako vreden uslužbenec. Ker je Jožič prejšnji dve noči veseljačil, domnevajo, da je nevede zapravlil tudi uradni denar in se nato iz obupa sam sodil Jožič je namreč na svojem postajališču izdal tudi vozne listke. Ni pa izključeno, da so zlikovci Jožica, opazivši, da ima več denarja, oropali, potem pa ga privezali na tračnico. V uradni blagajni so doznali primanjkljaj 2000 Din.

★ **Roparski napad na šoferja med vožnjo.** Zagrebški šofer Mihajlo Senica je vozil v soboto dopoldne dva potnika v Bistvo. Eden potnikov je sedel poleg šoferja, drugi zadaj. Ko so došli na samotni kraj blizu Bistre, je zadaj sedeči potnik zgrabil šoferja za vrat, poleg šoferja sedeči moški pa je Senici potegnil iz žepa listino s 1000 Din. Šofer je ustavljal in se začel braniti, toda roparja sta bila močnejša in ga pobila na tla, nato pa zbežala.

★ **Za praznik »Kristusa Kralja«** (zadnja nedelja v oktobru) priporoča cerkvenim zborom Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani: *Dr. Franc Kimovec*, »Stree Kraljevo« za mešani zbor Din 1.50; *Moro-Premr št.* »Povsod Bog« za enoglasni in mešani zbor z orglami Din 1.50; *Mihelčič Alojzij*, »Slavospev Kristusu Kralju« za mešani zbor in orgle Din 3.

★ **Kdor bi vedel povedati, kje se nahaja 61letna Ivana Babnik, posestnica iz Dravelj,** ki je pred nekaj dnevi neznanokam izginila, dobi 500 Din nagrade. — Franc in Pavla Jenko, Dravlje 31.

Nesreča ne počiva

— Plin ju je zadušil. Zelo pretresljive smrti sta v nedeljo zjutraj umrli 20 letni *Ivan Bizovičar iz Šiške* in 24 letni *Janez Bertič iz Črnuče*. Prvi je bil kot mehanik, drugi kot delavec uslužben pri tvrtki Jugo-Steyr v Šiški. Oba sta imela nočno službo in sicer je njuno delo obstajalo v diščenju in popravilu mestnih avtobusov. Usodno noč sta po opravljenem delu legla okrog treh ponoči v avtobus, ki je stal v garaži. Prej sta avtobus ogre-la s tem, da sta za kratek čas užgala motor. Potem sta zaspala na mehkih sedežih, od dela močno utrujena ter se nista več prebudila. V spanju sta namreč usrkavala strupen plin od izgorelega ben-cina v motorju ter ju je ta plin usmrtil. Zjutraj ob šestih so ubogi žrtvi našli mestni šoferji, ko so hoteli z avtobusom ven na progo. Poklicali so zdravnike ter rešilno postajo, toda bilo je že pre-pozno. Vse injekcije in več kot dveurno trudapolno umetno dihanje ni pomagalo, bila sta mrtva. Oba sta bila v tovarni žele po nekaj mesecev zapo-slena. Bizovičar je bil še fant, Bertič pa je bil komaj dve leti poročen in zapuška mlado ženo in poldrugoleto starega otroka. Lastnik tvrtke je obe žrtvi dela na svoje stroške pustil prepeljati na njih domova. Bizovičarja že v nedeljo v Šiško, Bertiča pa v ponedeljek popoldne na Črnuče.

— **Nesreča pri delu.** Preteklo soboto se je v tiskarni »Sava« v Kranju nevarno ponesrečila *Anica Florjančič*, hči ključavničarskega mojstra. Z roko je prišla preveč blizu stroja, ki jo je zanj zagrabil in zmečkal v zapestju. Težko poškodovano so prepeljali v ljublj. bolnico.

— **Težka nesreča na Gosposvetski cesti.** V soboto, ob pol 7 zvečer, se je pripetila na Gosposvetski cesti težka nesreča. Mestni avtobus se je vračal domov v garažo, pred njim pa je peljal ročni voziček 16-letni Bogomir Smerkol, doma iz Trojan, mizarski vajence pri Ivanu Smoletu. Avto-bus je pahnil močno fanta ob stran. fant je padel z glavo naprej na kamen, si prebil črepinjo ter obležal nezavesten. Reševalni avto je ponesrečenca prepeljal v bolnišnico. Dasi je bilo njegovo stanje splošno brezupno, se je mladeniču včeraj le obrnilo na boljše in je upati, da bo okreval.

— **Ob obe roki je prišla splošno priljubljena Šmonova gospodinja iz Razborja pri Slovenjgradcu.** Ko je namreč šla zvečer v klet, je na stopni-cah tako nesrečno padla, da si je zlomila obe roki in da je zadobila pri tem tudi druge težke telesne poškodbe. Revico so prepeljali v slovenjgraško bolnico.

— **Med vozovoma drv in desk.** 70 letni voznik tvrtke Vlakci v Sarajevu — *Frane Lakner* je prišel dne 11. t. m. med vozova, katerih eden je bil naložen z drvini, drugi z deskami. Strlo mu je prsni koš in zlomilo desno roko. Laknerja so v brezupnem stanju prepeljali v državno bolnico.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: Nevesta s krono.
Opera: Jonny svira.
Kino Dvor: Policijati!
Lekarne: Nočno službo imajo: Mr. Bahovec, Kongresni trg; Mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Mr. Hočevar, Šiška VII.

„Kolo sem si le izposodil“

Zelo nedolžen obraz dela na policiji mladi delavec *Francelj*: »Saj nisem nič naredil! Kolesa nisem hotel ukrasti, le izposodil sem si ga in malo peljati sem se hotel, potem ga pa vrnil!«

Stvar je bila v tem: Elektrotehnik *Alojzij Turk* je imel opraviti v dramskem gledališču in je kolo prinesel zunaj ob zid. Naš *Francelj* pa brž in hop na kolo ter v dir po *Erjavčevi cesti*. Ali je bil najbrže že tako neroden, da je Turk opazil njegov beg. Brž je Turk skočil na drugo kolo in se pogнал za njim. Turk je bil boljši kolesar, kakor *Francelj*, zakaj na *Bleiweisovi cesti* ga je dohitel in pograbil: »Stoj, falot!« Brž je bil še stražnik tu in ga prijel. *Francelj* je moral v zapor. Sedaj pa se pred uradniki izgovarja, da si je kolo le izpo-sodil. Ali *Francelj* je slab jurist in ne ve, da bo na sodišču tudi za tako »izposojanje« dobil zusu-ženo plačilo.

Sploh je tatvin kolez sedaj vse polno. Iz po-licijskih poročil je razvidno, da je v dveh dneh (11. in 12. oktobra) bilo v Ljubljani ukradenih šest koles, v okolici pa trije.

Tatovi koles so pričeli delati prav na debelo in je le vprašanje, kam pridejajo vsa ta kolesa! Ni izključeno, da jih gre precejšnje del v južne po-krajine.

— **Snoči sta z brzovlakom odpotovala v Bel-grad francoski poslanik na našem dvoru minister Dard in francoski vojaški ataše gen. Rozet.** Na kolodvoru so se poslovili od njih veliki župan dr. *Vodopivec*, ljubljanski župan dr. *Puc* ter člani odbora za postavitev ilirskega spomenika.

— **Vreme v Ljubljani.** Včeraj je celo dopol-dne ležala nad mestom gosta megla. Temperatura, ki je bila v zgodnjih jutranjih urah le 3,4° C, se je tekom dneva, ko je zasijalo sonce, dvignila na 13,8° C. Temperatura je povsod nizka v Skoplju so imeli le 12° C, v Sarajevu 13° C, v Belgradu 14° C, v Mariboru in Zagrebu 15° C, v Splitu pa 17° C.

— **Blaznež na oknu.** O tej zadevi, ki je vzbudila veliko zanimanje med ljubljanskim občin-stvom, smo se zanimali in lahko na podlagi po-drobnih informacij ugotovimo, da je ravno ljub-ljanska policija v polni meri izvršila svojo dolž-nost. Žalibog se danes vlada v naših bolnicah tako pomanjkanje prostora, da je prav teško ugoditi vsem potrebam. Omenjeni pa je že preje bil na opazovališču bil izroččen v privatno varstvo svojih sorodnikov.

Fregoli Retta in Fatima

imata nocoj in jutri v Unionski dvorani svoj **mistični in telepatic. večer**

Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni in od 7 zvečer dalje pred unionsko dvorano.

★ **Zivěno in duševno bolnim povzročil zelo mila, naravna »Franz-Josef« grenčica dobro prebavo, čisto glavo in mirno spanje.** Po izkušnjah slovitih zdravnikov za živčene bolezni je najtopleje priporočati rabo »Franz-Josef«-vode tudi pri težkih obolenjih možga-nov in hrbtnega mozga. »Franz-Josef«-gren-čica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah

Tudi najboljši radilci

bodo imeli bele, zdrave zobe in stalno sveža usta, ako vporabljajo vsak dan **Odus pasto.**

Vso škodo, ki jo čez dan na-pravi na Vaših zobeh nikotin, Vam zvečer odstrani **Odus pasta.**

— **Troje letal nad Ljubljano.** Včeraj v opol-danskih urah je krožilo nad Ljubljano troje letal dvokrilnikov. Letala so priletela iz Zagreba. Nad Ljubljano so se mudila dalj časa ter nato odletela v smeri proti Gorenjski.

— **Ovca za kolesom.** Pol komičen, pol žalo-sten prizor so opazovali te dni pasantje na zgornji Poljanski cesti. Mlad mesarski poba se je dokaj naglo peljal s kolesom, za njim pa je tekla ovca, privezana za vrat z vrvo na kolo. Nekateri so kričali za mesarčkom: »Vozi počasi! Ovca ne more teč!« Konec vsemu prizoru je napravil straž-nik, ki je fanta ustavil in zapisal radi mučenja živali. Najbolj bi se mu prilegla kazen v enaki obliki, kakor je on mučil ovco.

— **Sadovi ugodnega jesenskega vreme-na.** Na vrtu *Jožefa Cerniča* v Ljubljani, Strelške ulice št. 30, je jablana rodila krasna zrela rdeča jabolka, zraven teh pa iz jesenskega cvetja razvi-jajoče se zelene plodove, ki so debeli ko orehi.

— **Prasija fotografom.** ki so posnemali po-samezne prizore ilirskih svečanosti. Podpisani od-bor prosil, da mu vsi p. n. poklicni fotografi in amaterji, ki so posnemali razne prizore v nedelji 13. t. m. ob priliki odkritja spomenika Iliriji oživ-ljeni, dajo na razpolago vsaj po eno kopijo svo-jih posnetkov. Kopije naj se izročijo tajniku odbora g. *Karlu Mahkoti*. Stroški za izvršitev kopije se bodo povrnila takoj ob prejemu. Sivač pa je nu-ja, ker pariški listi zahtevajo slike.

— **Enajst aretetič.** Preobleden so te dni po-licijski zapor. Ze starih jetnikov je mnogo notri od nedelje na ponedeljek pa se jim je pridružil še enajst novih tovarišev. Težjega zločinca ni med njimi nobenega, aretirani so bili vsi radi manjših prestopkov. Tako nekdo radi razgrajanja in poškodbe tujeje imetja, ena oseba radi prepoveda-nega povratka v mesto, trije pijančki radi nedo-stojnega vedenja, dve osebi radi nedovoljenega nabiranja darov in dve ženski temnega poklica. Dela so imeli ljubljanski stražniki in detektivi dovolj.

Maribor

Petkove žrtve v grobu

Blagoslovitev petkovih žrtev se je izvršila več-raj ob 16. uri v kapelici na mestnem pokopališču v Pobrežju ob ogromni udeležbi Mariborčanov in okoličanov, ki so v soboto, v nedeljo in tudi včeraj že v jutranjih urah v množicah hodili kropiti petk-ovske ostanke nesrečnikov. Najprej se je izvršila bla-goslovitev, nato pa pokop pokojne g. *A. Pirnatove*. Sledila je blagoslovitev zemeljskih ostankov pokojnj-ku *Ivana* ter *Josipine Cerkovnik*, staršev 17 letne hčerke *edinke*, ki se lomi v bolest in žalosti. Oh, veliko solz je bilo videti ob pokopu in blagoslovitvi nesrečnih petkovih žrtev. Danes se trupli *Josipine* ter *Ivana Cerkovnik* prepeljeta z avtofurgonom mest-nega pogrebnega zavoda v Kamnik, kjer bosta v rodni grudi pokopana.

Se ena žrtev usodepolne dirke v smrt?

Po Mariboru se trdovratno vzdržujejo govo-ricе, da gre še za eno žrtev strašne avtomobilske nesreče, ki jo je odnesla Drava. Te govoricе imajo svojo stvarno podlago v ugotovitvi poveljnika tu-kajšnje požarne brambe g. *Vollerja*, da eden od obeh ženskih čevljev, ki so ostali v razvalinah avtomobila ne odgovarja nogi niti ene niti druge ponesrečenke. Varnostna oblastva so neumorno na delu, da ugo-tovijo kogašnost stanje strahovite petkove avtomobil-ske nesreče

Posledice petkove tragedije na drž. mostu se že čutijo v avtomobilskem prometu. Kakor kakšm »parizarij« se vlečejo po ulicah in tako je tudi pravi-tno. Da se bo pa dopusten tempo uvaževal tudi na periferiji ter v okolinskem območju, bo tukajšnji poli-cijski komisariat organiziral posebne oddelke stražnikov v civilu, ki bodo imeli nalogo, paziti na brzino motociklistov ter avtomobilov ob mestnih me-jah ter okolici. Vendar sta bila navzlic strogim cesno-prometnim odredbam prijavljena radi prehitre vožnje en avtomobilist in motociklist, ki bosta de-ležna eksemplarične denarne in zaporne kazni. Ob-enem se ponovno opozarjajo vsi šoferji in motocikli-sti, da se bodo nove cestno-policijske odredbe izva-jale brez pardona in brez izjeme v vseh, tudi naj-manjših slučajih prestopka ter nevaževanja njenih svarih in določil.

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske krali v naše telo. Bolnikova okolica se izogne boleznim v vratu in grlu, ako uporablja okusne ANACOT-pastilje dr. Wanderja. Dobivajo se v vseh lekarnah. Varujte se izdelkov, ki v zadnjem času imitirajo ANACOT-pastilje.

Smrtna kosa. Preminuli so: Marija Potočnik, soproga sprevodnika v pokoju, stara 55 let, Cova ulica 2. Pogreb bo danes ob 15 na magdalenskem pokopališču. — Anton Merkel, kleparski mojster, star 62 let, Mińska ulica 1. Pogreb jutri ob pol 16 na mestnem pokopališču v Pobrežju. — Evgenija Stoltzer, zasebnica, stara 69 let, Aleksandrova ulica 32. Pokop jutri ob 16 na mestnem pokopališču v Pobrežju.

Poceni meso se bo prodajalo danes od 8 naprej v utici na sejnišču. Na prodaj je 300 kg mesa po 10 Din za kg. Prodajalo se bo največ 2 kg na posamezno stranko.

Na delovnem trgu. Zasluzek dobi preko tukajšnje Borze dela 20 hlapev, 1 šofer, 15 viničarjev, 3 marjarji, 28 rudarjev, 3 gozdni delavci, 3 kovači, 1 kotlar, 1 kovinolar, 1 klepar, 1 mehanik, 2 električarja, 7 mizarjev, 1 žagar, 1 krojaški delovodja, 6 krojačev, 5 prirojevalec za gornje dele čevljev, 3 tapetniki, 17 soboslikarjev, 5 tesarjev, 20 zidarjev, več javencev (sedlarske, pekavske, kovaške, mizarске, krojaške in čevljarске obrti), 8 kmečkih dekel, 9 kuharic, 6 služkinj, 2 vzgojiteljici, 2 varuški, 1 postrežnica, 1 gospodinja, 1 pisarniška moč, 2 tovarniški delavki, 1 boljša starejša vzgojiteljica, 1 trgovska ter 2 šiviljski vajenki.

Gospodinjstvo-nadaljevalna šola v Krčevini-Lajšpergu se v letošnji sezoni zopet prične. Dekleta, ki želijo udeleževati se tečaja, naj pridejo v nedeljo, dne 20. oktobra ob 10 dopoldne v šolo v Tomšičevem drevoredu. Predpisana starost 17 let.

V raju Evrope — ta znameniti pokrajinski film, ki predčuje naravne krasote Švice, se predvaja v četrtek, dne 17. okt. ob 18.45 in 20.30 v unionskem kinu. Predava priljubljene planinske predavatelj prof. Janko Mlakar iz Ljubljane. Lepota filmskih slik bo nudila izreden užitek, predavateljevo ime pa jamči za redko in zabavno predavanje.

O nedeljskem manifestačnem zboru je prinesel izčrpen poročilo že večerjarnji »Slovenski list«, na kar čitatelje posebej opozarjamo.

Stanje brezposelnosti v Mariboru. Dela je iskalo v preteklem tednu 158 oseb, 111 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 102 oseb, odpotovalo jih je 27, odpadlo 40. V evidenci je ostalo še 545 oseb.

Kmeitsko-nadaljevalna šola v Lajšpergu-Krčevini se prične v nedeljo 3. nov. ob pol 9. Pouk bo vsako nedeljo od začetka novembra do konca marca od pol 9 do pol 13 ter bo kakor lansko leto brezplačen. Fantje, ki so dopolnili 16. leto, in ki so željni izobrazbe, naj se osebno ali pisмено prijavijo za vpis do 27. oktobra pri šolskem upravitelju. Tisti, ki so lansko zimsko obiskovali nadaljevalno šolo, se uvrstijo v drugi letnik.

Mariborski drž. nameščenci in vpokojenci so imeli v nedeljo ob 11 dopoldne v Narodnem domu zborovanje, ki so se ga udeležili prizadeti in lepega števila. Otvoril in vodil je zborovanje predsednik tukajšnje okrožne skupine drž. nameščencev in vpokojencev šolski inšpektor dr. Pečovnik. O glavni Zvezini skupščini v Skopju ter o drugih aktualnih vprašanjih, ki zadevajo vse drž. nameščence in vpokojence, so govorili dr. Ferjančič iz Ljubljane, dr. Valjavec ter častni član Lilek, ki ima za gibanje ter strokovno organizacijo drž. nameščencev veliko zaslug. Po lepo uspelem zborovanju se je vršil občni zbor tukajšnje skupine drž. vpokojencev, na katerem so se v glavnem izvolili dosedajni funkcionarji.

K Sv. Lovrencu na Pohorju poleti v nedeljo 20. okt. pevsko društvo »Maribor«, ki priredi v tamšnjem novem društvenem domu koncert z izbranim pevskim sporedom. Pričetek ob 15, odhod iz Maribora ob pol 14. Prijatelji »Maribora« in ljubitelji lepe pesmi, pridružite se!

Ce je sreča naklonjena. Pri nedeljski tomboli, ki jo je na Trgu Svobode priredila »Krekova godba«, so zadeli posamezne glavne dobitke: šivilja gđ. Eberl (kuhinska oprema); mizar Franc Klobasa (moško kolo); natakar Drago Stipančič (žensko kolo); pomožni delavec Ivan Plibersek (prasec); dijak Marijan Kožuh (zakelj moke) ter progovni delavec s Tezna Ivan Zakrajšek (ročna blagajna). Krekova godba se tem potom zahvaljuje vsem podpornikom za izkazano naklonjenost, občinstvu pa za lepo in množično udeležbo.

Za morilci. V zvezi z roparskim umorom izvršenim nad posestnikom Rudolfof Kanclerjem, je bil aretirani 21 letni čevljarški pomočnik Rudolf Kovač ter njegov brat 18 letni delavec Anton Kovač. O tem smo že poročali v nedeljski številki. Te dni so bile aretirane še tri osebe, in sicer: Friderik in Marija Klančnik iz Podbrežja in Josip Domanjko, čevljarški mojster iz Studencev. Pri njem je bil zaposlen za aretirani osumljenec Rudolf Kovač. Kaki dokazi so znani oblastem proti tem, ni znano. Vse bo pojasnila preiskava. Oblasti iščejo z vnmno nego drugo osebo, ki pa je bila o aretacijah pravočasno obveščena in je usla.

Pri podirjanju hlodov si je zlomil levo nogo 37 letni posestnik Vincenc Held iz Rošpoha. Tukajšnji rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico.

Zimsko in mokro vreme zahteva prvostne čevlje. Zahtevajte cenik! KARO, Maribor, Koroška 19.

Zobobol ALGA. ali če Vas trga po zobeh od prehlada. tako odstrani bolečine. V lekarnah in drogerijah 1 steklenica z navodilom Din 16.—

Celje

Koroški dan v Celju

V nedeljo, dne 13. t. m. se je vršil v Celju »koroški dan« z zborovanjem ter družabnim sestankom v naši državi živečih koroških Slovencev. Ze na predvečer se je vršil v hotelu »Evropa« družabni sestanek v Celju živečih in dotlej iz drugih krajev slovenske zemlje došlih Korošcev.

V nedeljo ob desetih dopoldne pa se je zbralo v vrtinem salonu hotela »Evropa« lepo število udeležencev. Zborovanje je vodil odvetnik dr. Müller, ki je v daljšem govoru obrazložil stanje koroškega vprašanja. O stanju Slovencev v avstrijski Koroški je zanimivo govoril eden izmed tamkaj živečih narodnjakov. Dobrišen del sestanka je bil posvečen razgovoru o pravih Kluba koroških Slovencev, ki so bila sprejeta.

Sestanka se je udeležilo več odličnih Korošcev, kakor gg. dr. Breje, prosvetni inšpektor dr. Kotnik, ravnatelj Mohorjeve družbe Čajhen i. dr. Društvo »Soča« je zastopal vpok. nadučitelj g. Luznik, društvo »Orjem« g. prof. Gorjup, Slovensko Stražo in Klub primorskih Slovencev v Ljubljani pa glavni tajnik Slovenske Straže g. David Doktorič. Zastopana so bila še nekatera celjska in izvenceljska narodna in kulturna društva. Po sestanku se je vršil v hotelu »Evropa« animiran družabni sestanek. Udeleženci so odnesli iz Celja kar najprijetnejše vtise in so bili enodušno za to, da se bodo v Celju zbirali poslej vsako leto.

Narodna igra »Marius«, ki so jo prošlo nedeljo popoldne vpriporili celjski Krekovič, je privabila kljub lepemu vremenu v Narodni dom mnogo lepe igre žejnega občinstva, ki je vidno razpoloženo sledilo razmeroma težko vpriporilji drami. Ne da bi hvalil vse vprek, moramo ugotoviti, da so posamezni igralci rešili svoje naloge dobro in celo prav dobro. V češkem miljeju bi seveda komad izzval vse drugačen efekt, kljub temu je bila publika zadovoljna, čeprav še dolgo ne disciplinirana. Odmore so pridno izpolnili društveni tamburasi.

Iz Celjskega družabnega kluba. Vpisovanje v plesni tečaj Celjskega družabnega kluba se vrši še do četrta 17. t. m. Prijavitelj se je v pisarni Prosvetnega tajništva na Cankarjevi cesti 4.

Nerednež pa tak! Fric je po poklicu delavec v Gaberju. Povsem miren in dostojen človek je sicer, če pa pogleda v kozarec, ga zmeša in uganja neumnosti. Tako se je zgodilo z njim tudi prošlo nedeljo. Okoli pol 2 popoldne je racal preko Krekovega trga in srečal nekega narednika. Čeprav ga ni poznal, ga je ogovoril, kar se je naredniku seveda čudno zdelo in mu je svetoval, naj ga pusti v miru. Fric pa hud in nič kaj izbrano ni narednika nahluril. Šel je dalje in naletel na neko gospodično. Ko tudi ta ni bila voljna razgovarjati se z njim, ji je pljusnil v obraz pristno domačo sovžo. Posledica: stražnik ga je prijel in do 8 zvečer se je imel Fric priliko izrezniti se v policijskem zaporu. Pa še plačati je moral 70 Din. — Prav se mu godi, nerodi!

Lep mož to! V nedeljo zvečer v mariborskem vlaku je bilo. Delavec Franjo iz Gaberja se je peljal s svojo ženo domov v Celje. Nič hudega zato, če se je peljal, ali hudo je, kako je mož s svojo ženo ravnal. Vpričo polnega vagona jo je pretepal tako neumiljeno, da se je vse zgražalo. Pаметen gospod ga je v Celju prijatelj stražnik, ki ga je dal na zapisnik. Pa se je Franjo odrezal, da nikogar nič ne briga, če on svojo ženo »koregirae«. Res lepa korektura, in policija ima vzroka dovolj, da tudi Franja koregira.

Nova mestna avtobusna proga. Ob priliki slovesne otvoritve nove ceste Sv. Urban—Lesično se je vršila tudi poskušna vožnja na novi avtobusni progi, ki naj zveže dolejši od Celja odtrgani svet Kozjega in Podravske s Celjem in večjimi prometnimi črtami. Komisija se je odpejala zjutraj ob pol 8 iz Celja in srečno prevozila zamišljeno novo progo. Ljudstvo, ki je bilo o novi progi obveščeno po letakih, je z velikim veseljem pozdravilo podjetnost celjskega avtobusnega podjetja. V Podrdsi bodo zgradili za mestni avtobus po načrtih celjskega mestnega stavbenega urada primerno garažo, kjer bo vozilo prenočevalo. Na progi bo vozil avtobus tipe »Mercedes-Benz«.

Pišejo nam

Z Viča

SAMOURM NA VICU

Vič, 14. oktobra.

Nocoj okrog sedme se je raznesla po Glineah vest, da se je vrjel pod vlak pokladalec parketov Terglav Anton. Smrt tega simpatičnega mladeniča je vzbudila splošno obžalovanje, ker je bil Terglav mirne in tihe narave ter prikupljivega obnašanja. Pri sebi je imel tri listke, na katerih je bil njegov naslov ter nekaj poslovnih besed za očeta.

Z JEZICE PRI LJUBLJANI

Jesen je suha, cesta se vsa v prahu, prašamo, zakaj se več ne škropi? Ali nemara je suha pogodba ali karkoli že več kot živo dejstvo in potreba? Dokler je takšno vreme in na cesti prah, le še z »lajto« na cesto! Sicer bo res, kar je zadnjič nekdo v kupletu pel: »okrog hidrantov vse mokro, vse mokro, po cesti pa vse suho, vse suho... Naj bo narobe, prosimo! — O pošti ponavljamo še enkrat: sedanja dostava pošte je nedostatna! Dnevno se vrši dostava le po Ježici, po vseh ostalih vaseh pa le po trikrat na teden. Tega naš čas in naše razmere ne prenesajo. Smo vendar pred Ljubljano. Še v hribih se godi krivica s takšno dostavo. Vsi večji trgovci, tovarna kisa, gostilne, vse glavno je izven vasi Ježice. Trgovina in obrt imata svoje potrebe, ki so dnevne in zato tudi zahtevata pošto vsak dan.

IZ MOST PRI LJUBLJANI

Vselej, ko nastopi suho vreme in se za avtomobil in drugimi vozili po cesti dvigajo oblaki prahu, ki je tako nadležen potnikom na cesti in prebivalcem v obcestnih stanovanjih, se začne tudi razpravljanje o škropljenju cest. Škropljenje cest je bilo pri nas, kakor še marsikje drugod, prepričano ljubemu Bogu in ko bi ti avtomobil in pa motorke ne pometali na tako silovit način prahu s ceste, bi morda še v bodoče prepustili pokončevanje prahu Njemu. Ker pa vendar ne more deževati samo zaradi naših prašnih cest, je treba nekaj ukreniti, kar bo prašno nadlogo nekoliko omililo. V občinskem odboru so se že večkrat razgovarjali, kako bi ukrotili vsiljivega sovražnika človeškega zdravja in zornika evetlie in drugih rastlin v naših vrtovih, toda do kake odločitve ni prišlo nikdar. V zadnji seji občinskega odbora je pa prodrlo mnenje, da je treba sovražnika zagrabiti zares. Zato se je poverilo gg. občinskim odbornikom Ritencu, Rahnetu in Kocmurgju, da bodo na podlagi razmotrivanj in proučevanja, kako imajo to drugod ure-

jeno, naredili do proračunske razprave potrebne načrte in ugotovili proračun, da pride v občinski proračun postavka za škropljenje cest, zakaj taka reč, žalibog, ni zastoj in če ne bo denar pravočasno zagotovljen, se tudi v prihodnjem poletju ceste ne bodo škropile.

Vsa reč pa ni tako enostavna. Napravo za škropljenje si bode naši zaupniki lahko ogledali v Ljubljani. Bolj kočljivo vprašanje je voda. Na razpolaganje imamo vodo iz Ljubljani in pa iz vodovoda. Ljubljani je zastoj, iz vodovoda pa stane 1 kubni meter 3 Din za nas navadne ljudi.

Uverjem sem, da bo uprava ljubljanskega vodovoda do močanske občine bolj obzirna in dala vodo — ako že ne zastoj — vsaj za bagatelno ceno, kar lahko stori, ker vse naprave v naši občini so last mestnega vodovoda, dasi k zgradbi ni pare prispeval.

In ko bodo naši zaupniki že ugotovili stroške za orodje in plačo osebja, ki bo škropilo ceste, bodo vedeli kakšen znesek bo treba za škropljenje cest vsako leto postaviti v občinski proračun.

IZ KOČEVJA.

Karambol. Ožina med gradom in hišo odvetnika dr. Sajovica sredi mesta je kakor nalašč pripravna za karambole. Smo že enkrat na to opozorili, da naj bi mestna občina v varnost voznikov, motoclistov in avtomobilistov ukrenila v tej zadevi, tako da bi se prebrala ožina bodisi ob gradu, bodisi pri hiši g. dr. Sajovica. Ovinek je tam oster, ceste pa se koj za ovinkom cepijo ena proti rudniku, druga proti Dolgi vasi. V soboto se je zadel voz v konec avtomobila in mu potrgal vse blatnike. Samo prisotnosti duha voznika je pripisati, da se ni voz, dasi je voznik vozil čisto pravilno, v svo silo zaletel v avto. Ožina ovira tudi pri vsakodnevnem prometu zlasti pa ob semanjih dnevih, ko morajo vozniki po pol ure in še več čakati, da se zvrste. To je že drugi karambol ob tej ožini. V interesu mesta je, da se ožina ob gradu mestoma razširi!

Mestni občini! Material pri zidanju novega gasilskega doma in pri zadnji kanalizacijski napeljavi so zvozili k bregu Rinže ob gostilni g. Braune. S tem so zaprl dohod k Rinži pericam. Ker je mestna občina izdala svoječasno prepoved pranja z vodo mestne vodarne, so gospodinjce povabili hodile prat k temu bregu Rinže. Sedaj tega radi navoženega materiala ne morejo več. Gospodinjce se radi tega upravičeno pritožujejo. Mestna občina naj napravi primerno perišče najbolje na istem mestu. S tem bo z majhnimi stroški odpravljeno zlo, ki ga trpijo gospodinjce.

Vprašanje mestnega pokopališča. Obzidje starega mestnega pokopališča na vseh krajih razpada. Sedaj so za silo popravili kos obzidja ob vhodu na pokopališče. Na občinski seji se je v ureditvi mestnega pokopališča že ponovno razpravljalo. Stvar je bila prepuščena nato pokopališkemu osekdu. Nujno potrebno bi bilo, da se zgradi za celo mesto in za okoliške vasi: Željne, Salka vas, Klinja vas, Cvišjerje, Hojnik in Mahovnik skupno prostorno pokopališče, ki bo ustrezalo zahtevam vsega prebivalstva. Nameravano je bilo novo pokopališče v bližini Salka vasi, s čimer bi bilo vprašanje centralnega pokopališča še najbolje rešeno. Tudi načrt o razširitvi pokopališča pri Corpus Christi ne bi bila napačna. Stvar je treba spraviti v tek!

BENHUR britvice iz srebro-jekla so ostrejšje kot britve. Preprodajalci uaj; se obrnejo na Gustav Husser & Sohn, Wien VII. Althanstr. 10

Sport

NEDELJSKI SPORT

V nedeljo so se prvenstvene tekme nadaljevale. Srečali so se Hermes: Svoboda in Ilirija ter Jadran. Zmagali so favoriti Hermes in Ilirija z rezultati 2:0. Po poteku igre sta rezultata obeh iger dosežena s precej sreče. Kajti pravilno bi moral biti rezultat 2:0 v korist Svobode in ne Hermes, ki je razven stranskega krilca in obrambe odpovedal na vseh mestih. Napad ni pokazal ne ene lepe poteze. Nasprotno pa Svoboda ni znala izrabiti najzrelejših situacij. V drugi tekmi je Jadran s tem, da se je vse moštvo branilo, dosegel zelo dober rezultat, ki tudi ne odgovarja poteku igre. Igralo se je skoro celih 90 minut na polovici Jadrana. Ilirija še vedno ni v stalni formi, kajti igra kot jo je podalo moštvo jesenskega prvaka ni v ničemer zadovoljila. Odigrane sta se tudi dve prvenstveni tekmi v spodnji »hiši«. Slovan, ki odkar je v drugem razredu še ni igral ne ene tekme kompletne, je z mnogo sreče odpravil opasnega rivala Slavijo z 2:1. Ako bo Slovanovo moštvo še naprej podcenjevalo nasprotnika, so izgledi na prvorazrednost zelo majhni. Saj je to simpatično moštvo ravno radi slahkih jesenskih rezultatov izgubilo prvorazrednost. Grafika je z lahkoto premagala nedisciplinirano moštvo Krakova s 7:0.

V Mariboru je jesenska prvenstvena sezona zaključena. Zadnje srečanje je bilo med Rapidom in Zelezničarji. Ta igra je končala z 1:1 neodločeno. Prvak mariborskega okrožja je Rapid, ki ima eno točko pred Mariborom. Svoboda pa k tekmi z Mariborom sploh ni nastopila.

Zagrebski vodilni klubi so v nedeljo zaigrali, sicer za pokal znane tvrdke Hartmudt, denar je pa šel v blagajno Z. N. P. Vslad proslave 10-letnice je prišla ta gmotno najboljša podzveza v državi v denarne neprilike. Zato so klubi Gradjanski, Hašk, Concordia in Viktorija igrali v medsebojnem turnirju. Izid je malo presenetil. Viktorija je premagala Concordio s 4:3, Hašk pa pomlajeno moštvo Gradjanskega s 3:1. Mogoče bi se tudi pri nas odzvali klubi in bi zaigrali v korist L. N. P., kajti tudi naša podzveza ne stoji gmotno ravno najbolje. Drugo leto je tudi za L. N. P. jubilejno, ki se mora ugledu slovenskega sporta primerno proslaviti. Zato bi bilo dobro, da se še sedaj poskrbi za primerna denarna sredstva in ne kot v Zagrebu po proslavi.

Mesto razveljavljene tekme za državno prvenstvo sta odigrala B. S. K. in Jugoslavija prijateljsko tekmo, ki je končala s 3:3. Prvenstveno tekmo je B. S. K. prepustil Jugoslaviji in Hajduku s 3:0 p. f. in bo počakal kako bo glavna skupščina J. N. S. rešila protest. Do tedaj je pa Hajduk državni prvak, slede B. S. K., Jugoslavija, Hašk in Gradjanski.

Igrajte francoski tenis!

Tako je dejal Tilden v razgovoru z nekim časnikarjem. »Samo če si bomo mi Amerikanci prilastili francoski slog, bomo mogli Davisov pokal odnesti zopet v Ameriko nazaj.« Odgovora na vprašanje: »Kaj je francoski slog?« ni dal Tilden sam, pač pa francoski teniški pisatelj Etienne Micard, in sicer takole: »Amerikanci imajo zmeraj tendenco, da prav hitro igrajo, pa naj si gre to na rovaš sigurnosti udara. Francoska taktika pa, kakor sta jo v prvi vrsti oblikovala Lacoste in Cochet, stremi predvsem za sigurnostjo udara ne da pri tem v odločilnem trenutku zanemarljavo hitrost. Pride k temu gibkost (sauplesse) in živahnost, torej zlasti dve francoski lastnosti. Vobče torej: najprvo nadzorstvo nad žogo in nato šele hitrost.«

ne izpusti nobene pentlje. YOUNG'S BEEL "DOLLAR" svileni nogavci. Zastopnik po Brüder Hönig, Budapest, VII., Széveség-ucca 25/a)

Vatikan in Cerkev

Katoliški ruski kolegij. Papež je z apostolsko konstitucijo v Rimu ustanovil ruski seminar: »Collegium russicum«, ki bo po činu v isti vrsti z ostalimi kolegiji.

Nemških katoličanov po vsem svetu je 40 milijonov izmed 94 milijonov Nemcev, kakor jih navajajo nemške statistike. Od teh v Nemčiji 20 milijonov, v Avstriji preko 6 milijonov, na Češkem 3,300.000 in 4 milijone v Sev. Ameriki.

»Osservatore Romano« prinaša v dopisu iz Zagreba daljše poročilo o odkritju spomenika Gregorju Ninskemu. Omenja, kako se je Nj. V. kralj dal zastopati na svečanostih po knezu Pavlu, da je bila odlično zastopana vlada in nato popisuje svečan potek cerkvene slovesnosti. Obenem omeni, kako zmotno so nekateri listi hoteli predočiti velikega škofa iz X. stoletja kot predhodnika gibanja proč od Rima in ga celo primerjali z Lutrom in Husom. Dokumenti, kolikor je ohranjenih v nikakem smislu ne slikajo Gregorja s protipapeškimi tendencami. Jasno priča o tem tudi govor nadškofa Bauerja, ki ga Osservatore prinaša dokaj obsežno.

Duhovni testament kardinala Dubois prinaša Semaine religieuse. To je dokument žive vere, krščanske odpovedi in apostolske ponižnosti, ki je vkljenen v literarno izdelano, mestoma naravnost ginljivo formo. Prične se z Bossnet-ovimi besedami: Življenje ni nič, Bog sam je vse. To je klic moje duše in prepričanje moje vere... Nekoliko dalje beremo: Bolan sem že nekaj let in trpim na svojem ubogem telesu. Telo je moj rabelj in tudi duša ima svoj martirij... Potem najdemo lepo mesto: Bojim se, da sem v Cerkvi kakor suho smokvino drevo, ki zavzema odlično mesto, a ne rodi sadu. Ta misel, rekeli bi, to prepričanje, povzroča moji duši toliko bridkosti, da jo komaj prenašam. — Testament je bil napisan že 2. julija 1912, ko je bil rajni nadškof v Bourges, ob 11 letnici škofovskega posvečenja.

Katoliško časopisje v Nemčiji je jako mogočno. Te dni je v Würzburgu zboroval Katholischer Presseverein za Bavarsko in referent (prelat Müller) je navedel, da ima Bavarska 134 katoliških periodičnih glasil, cela Nemčija pa 451.

Dama,

ki hoče biti elegantna, si preskrbi vse, kar je najlepše pri

P. Magdič, Ljubljana

Cerkveni vestnik

Kongregacija gospodov pri Sv. Jožefu v Ljubljani ima v sredo, 16. oktobra redni shod ob pol 20 v kongregacijski kapeli. Po shodu je odborova seja. Pridite polnoštevilno.

Iz društvenega življenja

»Udruženje gled. igralcev — Jugoslavije«, odbor Ljubljana, bo imelo redni občni zbor v nedeljo, dne 20. oktobra t. l. ob 10 dopoldne v opernem gledališču (zborova dvorana). Odbor.

Družabni klub v Ljubljani vabi svoje člane in po njih vpeljane goste za danes v torek zvečer ob osmih h kegljanju na kegljišču Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12. Klub ima kegljaške večere redno vsak torek ob osmih zvečer istolam.

Kranjsko učiteljsko društvo zboruje na zahtevo podgorškega krožka ponovno 19. t. m. ob pol 9 uri v Kranjski osnovni šoli. Poleg situacijskega poročila referirata tov. Rupret in Zagar o inozemskem čelstvu.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Danes v torek, 15. ob četrtn na sedem skušnja za ženski zbor, ob osmih za moški zbor. Vsi in točno!

Esperantski tečaj na St. Jakobski šoli. Z rednim poukom se prične danes dne 15. t. m. ob 19 in pol. Priglasiti se more še vsakdo, učnjna mes. Din 15, za dijakje Din 10.

Samaritanski tečaj Rdečega križa v Ljubljani. V torek 15. t. m. ob 7 zvečer predava v samaritanskem tečaju za delavske sloje v OUZD, Miklošičeva cesta, direktor higijenskega zavoda gospod dr. Ivo Pire o obrtni higijeni.

Orel

Orel Krakovo-Trnovo sporoča vsem bratom telovadcem, da se vrši telovadba danes v domu v Karunovi ulici, ne v telovadnici na grabnu, ki je zasedena. Bodite točni, pripeljite se prijatelje! Pogrešamo tudi tistih, ki so že prihajali med nas; glejte, da se tudi ti vrnejo v naše vrste. Telovadba se prične ob pol 8 zvečer, telovadna oprema poljubna, sportna ali telovadna. Bog živi! — Brat Ivo.

Ze se stavi: R. BADJUROV VODNIK. Sto izletov po Gorenjskem, Dolenjskem, Notranjskem. Naročila v subskripciji po znižani ceni vezan izvod 50 Din. broširan 45 Din sprejema: R. Badjura, Ljubljana. Veliko županstvo.

Za skupne zbornice

Pred plenarno sejo zbornice za TOI.

V Zbornici za TOI so se včeraj vršile seje vseh odsekov. Seje so imeli: industrijski, trgovski in obrtni. Dnevni red vseh teh sej je bil jako obširen in sega v najrazličnejše stroke gospodarskega življenja ter se dotika mnogih upravnih strok.

Trgovski odsek pod predsedstvom načelnika g. Leopolda Brudermana je razpravljala dopolnilne in popoldne o številnih dispensnih prošnjah, o prošnjah za podelitev sejmskih pravic, podelitev javnih tehnic, nadalje o obrtnopravnih vprašanjih ter o razmejitvah pravic. Praktične važnosti so razprave o ustanavljanju trgovskih podjetij in o navideznih poslovodjih. Velike praktične važnosti je revizija naredbe o legitimacijah trgovskih potnikov, saj se je pokazalo, da so v mnogih ozirih potrebne. Zanimivo je, da je število legitimacij, ki jih je izdala Zbornica, že preseglo 1300. Obširna je bila razprava o vprašanju, da se oproste gotovi zavazanci vlaganja davčnih prijav. Tudi o hmeljski krizi se je govorilo in o predlogih, ki naj bi privedli do ublažitve.

V obrtnem odseku je podal načelnik g. Iv. Ogrin obširno poročilo o tekočih preceh vprašanjih. Nato se je razpravljalo o izjavah v raznih obrtno-

pravnih vprašanjih in obrtnih pravicah. Govorilo se je o uredbi, ki predpisuje odpiranje in zapiranje trgovin. Dokaj teh predmetov se je obravnavalo v pripravi za plenarno sejo.

Industrijski odsek se je pod načelstvom g. Dragotina Hribarja pečal z vprašanjem železnih tarif, razširjenja državnega zavoda za pospeševanje obrti in industrije v Belgradu, z ukinitvijo pokojninske doklade na premog.

V vseh oddelkih pa se je razpravljalo o načrtu rudarskega zakona, o reviziji socialne zakonodaje, in o službeni pragmatiki.

Glede rudarskega zakona je prevladovalo mnenje, da vsebuje načrt celo vrsto stvari, ki ne spadajo v zakon in ki so neumestne spričo porazdelitve države in banovine, ki pridobe na državni važnosti v splošni in posebni upravi. Zavzelo se je odločno stališče proti razkrojitvi enotnih zbornic in snovanju posebnih zbornic, kar bi prineslo oslabitev skupne zavesti o potrebi edinosti v velikih gospodarskih vprašanjih, deljenost bi občutno podražila upravo in tudi povzročila povečanje bremen gospodarstva.

Zadr. Fran Rebernak:

Za dvig naše konjereje

Nekaj misli o domači vzreji žrebcev-plemenjakov.

Pred dobrim tednom so odposlanci ljubljanskega oblastnega odbora nakupili v Ensu na Gorjem Avstrijskem devet prvovrstnih žrebcev-plemenjakov, ki naj zboljšujejo konjerejo v Sloveniji. To dejstvo me je napotilo, da pišem te vrstice.

Predvsem je ugotoviti, da konjereja v Sloveniji zadnje čase vedno bolj hira. Zato je nujno potrebna njena regeneracija, ki jo moremo doseči v prvi vrsti s prvovrstnim plemenskim materialom, plemenskimi žrebci in kobilami. S tega stališča moramo torej nakup plemenskih žrebcev od strani ljubljanskega oblastnega odbora toplo pozdraviti. Saj je bil pri obstoječih razmerah edino pravilni korak.

Pri tem razmišljanju pa se nam kar sama ob sebi pojavljajo nekatera vprašanja, na katera moramo v interesu naše konjereje odgovoriti, zlasti pa:

1. Ali je dobro in prav, da kupujemo plemenske živali v inozemstvu?

2. Kaj in kako je storiti, da bodo taki, v inozemstvu kupljeni plemenjaki doprinesli naši konjereji čim večje in čim stalnejše koristi?

Odgovor na prvo vprašanje: Ze zgoraj sem ugotovil, da naša konjereja nazaduje. Pri njej nam bo torej nemogoče iskati rešilnih žrebcev-plemenjakov, ker jih nima. Jasno je torej, da nam za enkrat ne preostaja nič drugega, kot si te živali nabaviti tam, kjer jih imajo, v inozemstvu. To nakupovanje pa je treba vršiti v za našo konjerejo dovoljnem številu in vse dotlej, dokler ne bo naša domača konjereja sama sposobna, proizvajati dovoljno množino plemenskih živali, kar mora biti sedaj prva skrb naših konjerejev.

S tem odgovorom pa je že napravljen uvod v odgovor na drugo stavljeno vprašanje, na katero je odgovor: Poskrbeti je treba, da si s pomočjo uvoženih žrebcev naša konjereja sama vzredi čim več dobrih plemenskih živali. Le na ta način moremo govoriti o neki stalnejši, trajajoči koristi, ki nam jo lahko nudijo v inozemstvu kupljene plemenske živali.

Izvršitev navedene naloge pa nikakor ni lahka, ker ne zavisi samo od dobre volje naših konjerejev, temveč tudi od razumevanja in podporanja istih od strani državnih oblasti, države. Vzrejanje dobrih plemenskih živali je dolgotrajno in zvezano z velikimi stroški. Neupravičeno bi zato bilo, zahtevati od naših kmetijskih konjerejev, da si oni sami vzgoje prvovrstni plemenski material, a osebno prvovrstne plemenske žrebce, ne da bi le jim pri tem nudilo izdatne podpore. Tudi za samo vzdrževanje odraslih, za plemenitev posebnih žrebcev-plemenjakov je izdatna podpora neobhodno potrebna, ker je le ona v stanju, odvrniti imejitelja takega žrebca, da ga ne uporablja za težka dela, ki žrebca kaj kmalu za plemenitev oslabijo ali celo onesposobijo.

Da se to doseže, smatram za potrebno, da se pri državnih žrebčarnah nastavi izkušene konjerejske strokovnjake, katerih naloga naj ne bo samo, skrbeti za dobro upravo žrebčarne, temveč tudi za vzgajanje in pridobivanje konjerejev po deželi za pravilno postopanje in konjereji, osebno plemenitvi in vzreji žrebca. V to svrhu morali bi ti strokovnjaki vršiti redna nadzorstvena potovanja po deželi, na katerih bi imeli dovolj prilike, spoznavati pravo stanje konjereje na licu mesta ter pri tej priliki tudi nuditi prizadetim konjerejem potreben pouk in pomoč.

Medtem ko se da vprašanje dobrih žrebcev rešiti zaenkrat z nabavo in eventualnimi podporami za vzdrževanje, zdi se mi rešitev plemenitve kobil in vzreje žrebca namenjenih za plemenske živali, mnogo težje. Iz svojih izkušenj sem se prepričal, da je pri obstoječih razmerah nemogoče pričakovati od našega kmeta, da bi vzrejal plemenske živali tako, kakor pravilna konjereja zahteva, in to iz gnotnih ozirov. Zato stojim odločno na stališču, da bi morala imeti vsaka banovina vsaj eno moderno urejeno državno kobilarno, združeno z žrebetiščem, z zadostnim prvovrstnim plemenskim materialom. Naloga take kobilarne bi bila, preskrbovati celo banovino z res dobrim plemenskim materialom in s tem skrbeti za stalno izboljševanje konjereje v svojem okolišju. (O važnosti in ureditvi kobilarn sem že svojočasno obširno pisal, zato naj tu zadostuje samo ta ugotovitev.)

Na drugi strani mora država izdatno podpirati ureditev planinskih pašnikov, kakor je n. pr. oni pri Mrzlem Studencu pod Triglavom. Saj je dobro znano, da so dobri planinski pašniki eden izmed predpogojev za pravilen razvoj konjereje.

Za razvoj konjereje je bil hvalevreden tudi predvojni sistem v pokrajinah bivše monarhije, po katerem je vojaška oblast kupovala pri konjerejih prvovrstne kobile in jim iste pustila v oskrbi za dobo 6 let proti obvezi, da jih vsako leto pripustijo. Eno-, dvo- in troletna žrebeta so se redno vsako leto komisionelno pregledovala, dobra in zahtevam odgovarjajoča žrebeta so se vodila v evidenci, neodgovarjajoča pa so se prepustila kmetu na svobodno razpolaganje.

Ta sistem, ki bi se gotovo tudi pri nas a koristno uvedel, dal bi se izpopolniti še s tem, da bi se dvo- ali triletna žrebeta izročila državnim žrebetiščem, kjer naj bi se v svojem razvoju še izpopolnila.

Država mora posvečati največjo pozornost rednim letnim premovanjem plemenskih živali in v to svrhu volirati primerna sredstva. Konjerej-

cem, ki se posebno trudijo za zboljšanje sedanje konjereje, mora podeljevati poleg tega še posebne nagrade za žrebeta in njih matere.

Na drugi strani treba je podvzeti vse korake, da se izvoz naših konj v inozemstvo čim najbolj olajša, da postane konjereja donosnejša, kar je predpogoj, da se bo naš kmet zainteresiral za pravilno konjerejo in ji posvetil primeren trud in žrtve. Konkurenca na svetovnem trgu bo pa zelo blagodena vplivala na zboljšanje kakovosti naših živali.

Z novo ureditvijo države na banovine, katerim bo v bodočnosti poverjena tudi skrb za konjerejo, je dana mnogo večja možnost intenzivnega sodelovanja države in konjerejev v korist naše konjereje. Nadejam se, da bodo oni, ki bodo to nalogo prevzeli, isto dobro rešili. Opozanjam pa že vnaprej, da je treba akcijo pravočasno začeti in pri tem ne štediti preveč niti s trudom niti s sredstvi, kajti le v tem slučaju lahko pričakujemo uspeha, ki bo predstavljal pozitivno postavko v bilanci našega narodnega gospodarstva.

Sadjarstvo v radovliškem okraju

Kmetijsko nadzorništvo v Kranju je priredilo v nedeljo dne 13. t. m. v Gorjah sadni ogled za okraj Radovljico. Zelo okusno ozaljšana dvorana »Gorjanskega doma« je bil kraj, kjer so se z izbranim sadjem postavile agilne podružnice sadjarskega društva v Gorjah, Bledu in Breznicah in njih vneti delavci gg. šolski vodje Razinger, Schiffrer in Rus — gorenski sadjarski pionirji, ki so tudi največ pripomogli, da je razstava vreden spomenik njihovega dela.

Sadje je bilo razvrščeno po sortah. Vsak opazovalec je mogel tako dobera spoznati vse najboljše sorte, ki so primerne za blejski okoliš. Kdor pa bi prezel to, ga pouči lokalni sadni izbor na posebni mizi, sestavljen iz sledečih za širjenje priporočljivih sort za okoliš Gorje: Rdeči astruban, gđanski robač, orleanska reneta, roskoop, rožmarinček, zeleni štelinec, Jakob Lebel, ontario, landsberška reneta; od teh vrst prvih 6 vrst ožji izbor, izmed hrušk: lepa dunajčanka, amanliška, klapovka, kongresovka, pastorovka, Brskova steklenka, hardenpontovka, kleržo in tri mošnice (vinska, tepka in neka nedoločena sorta (luksenburška?); od teh tvorijo ožji izbor: Pastorovka, boskova steklenka, tepka in ona nedoločena mošnica.

Razstavljenega je bilo tudi mnogo takega sadja, ki ni niti kvalitativno dosti pridno, niti ni po imenu znano. Sadjarji bodo gotovo te sorte vedno manj cenili kot gospodarskega drevja in jih nadomestili z boljšim sadjem.

Stroške razstave sta krila oblastna samouprava in okrajna blagajna. Razstave se je udeležil tudi kot zastopnik komisarja obl. samouprave referent za sadjarstvo g. inž. Skubic in uradnik kmetijskega nadzorništva v Kranju g. Zdošek. Na razstavnem prostoru je imel tudi g. inženir Skubic kratko predavanje o naukih, ki jih odnesemo s te sadne razstave in šolski vodja g. Razinger je opozoril še posebej na pomen raznih sadnih izdelkov, posebno brezalkoholnega sadjeverca.

Naj bo ta razstava kačipot za naprej, da bo ta prelepi del slovenske domovine okrašen tudi s pravim gospodarskim sadnim drevjem in naj žlahtni sad še bolj dvigne blagostanje.

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 8. oktobra 1929. (Vse v milj. Din., v oklepajih razlike napram izkazu z dne 30. sept. 1929.) Aktiva: kov. podloga 417,8 (+24,1), posojila menična 1.340,9, lombardna 266,2, skupaj 1607,2 (+16,5), kurzna razlika 1.086,0 (+86,4); pasiva: bankovci v obtoku 5.796,1 (+100,8), drž. terjatve 131,3 (+7,5), obveznosti: žiro 897,1, razni računi 146,8, skupaj 1.043,9 (+18,7), ostale postavke neizpremenjene.

Iz izkaza je razvidno veliko povečanje obtoka bankovcev (za 100,8 milj. Din), kar je posledica ojačanja deviznega zaklada Nar. banke za celih 110,7 milj. Din, dočim so potrebe gospodarstva le malo znižale eskont. Narasle pa so tudi obveznosti banke radi povečanja žiro računov.

Industrija v Karlovcu. Tvrška S. in H. Kramer, d. d. v Karlovcu izpreminja firmo v Zvono, d. d. (trikotaza). Kapital znaša 0,25 milj. Din. V upravi so poleg Zagrebčanov tudi kapitalisti iz Lodza. — Pokupska tvornica metala i kafa iz sirkove slame, d. d. v Karlovcu je izpremenila naslov v »Helios«, ind. trg. d. d. v Karlovcu; kapital 0,25 milj. Din.

Potrjena prisilna poravnava. Dr. Fleiss Henrik, imetnik tovarne nogavic »Savinja« v Novem Celju pri Zalcu za 25% terjatev.

Narek za prisilno poravnavo: Premelč Gvidon, trgovec v Sošanju 30. okt. 1929.

Likvidacija: Uranus, tovarna pločevinastih in kovinastih izdelkov, družba z o. z. v Ljubljani.

Borza

Dne 14. oktobra.

DENAR

Današnji devizni promet je bil znan. Tečaji so večinoma popustili z izjemo Amsterdama, Curiha in Prage, ki so ostali neizpremenjeni. Tudi v Curihu so devizni tečajji slabejši. Narodna banka je intervenirala v večini deviz, ker je bilo le v devizah Pariz in Trst zaključeno privatno blago.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečajji.) Amsterdam 2281 bl., Berlin 1351.25—1354.25 (1852.75).

Med 7 prednostmi ena :

Vsebuje terpentin!

Najbolj gotovo znamenje dobro oskrbovanega perila je, da diši kot svež gozdni zrak — dokaz, da pravo francosko terpentinovo olje vsebuje

Schichtovo Terpentinovo Milo

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 15. okt.: 12.30 Reproduc. glasba. 15. Casovna napoved, borza, reproduc. glasba. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17. Koncert radio-orkestra 19 Dr. Capuder: 400 letnica prvega poraza Turko pri Dunaju. 19.30 Fotoamaterstvo. Cvetlo Svigelj 20 Klavirski večer gdne Poženlove. 21. Koncert radio-orkestra. 22. Casovna napoved in poročila 22.15 Lahka glasba.

Drugi programi:

Torek, 15. oktobra.

Belgrad: 12.40 Plošče. — 17.30 »Seljačica«, recitira g. D. Trifunac ob spremljevanju godbe. — 19.30 Tesla kot izumitelj in človek (predava g. ing. Bolšan). — 20.00 Radio-kvartet, poje se ga. A. Moser. — 21.00 »Raztresena gospodinja«, zabaven monolog. — 21.25 Cas, časopisne vesti. — 21.30 Plesni komadi. — Zagreb: 17.30 Koncert radio-orkestra. — 20.00 Prenos iz Ljubljane. — Budapest: 12.05 Koncert salonskega orkestra. — 17.10 Koncert ciganskega orkestra. — 20.00 Koncert. — 20.45 Lahka glasba. — 22.20 Gramofonske plošče. — Dunaj: 11.00 Dopoldanska glasba. — 16.00 Popoldanski koncert. — 20.00 Večer koncert. Pevske točke operne pevke Marion Marx. — 21.30 Turško oblaganje Dunaja pred 400. leti. — Milan: 11.15 Reproduciranja glasba. — 17.00 Prenos iz Turina. — 20.31 Kvintet. — Praga: 16.30 Orkestralni koncert. — 20.00 Orkestralni koncert (prenos iz Moravske Ostrave). — 22.15 Mednarodna glasba. — Langenberg: 10.15 Gramofonske plošče. — 20.05 Večerna glasba radio-orkestra. — 21.00 Bachov večer. — Rim: 13.15 Radio-kvintet. — 17.30 Popoldanski koncert. — 21.02 Večer italijanske glasbe. — Berlin: 19.00 Knjižna ura. — 19.30 Plošče. — 20.15 Prenos iz Ufa-palača ob premijeri filma »Zena v luni«. — Katovice: 16.20 Plošče. — 17.45 Ljudski koncert iz Varšave. — 19.20 Prenos iz gledališča »Baltiška legenda«, opera Toulouse: 18.00 Plesna glasba. — 19.00 Stirje fox-trotti. — 19.30 Plesna glasba. — 12.15 Popevke. — 20.45 Koncert. Simfonični orkester. Pesmi iz operi Stuttgart: 16.15 Radio orkester. — 20.00 Komorna glasba. — 21.15 Pester večer. — Torino: 19.15 Radio-koncert. 21.15 Lahka in zabavna glasba. — 23.00 Gramofonske plošče. — M. Ostrava: 11.50 Gramofonske plošče. — 12.30 Opoldanski koncert. — 15.00 Koncert. — 16.30 Ljudski večer. — 19.05 Orkester koncert. — 20. Komorni koncert.

Tetki.

Tetki Agala in Regina sta postali iz najbolj navdušenih, največji sovražnici radia. Kaj se jima je pripetilo? Hoteli sta ujeti dunajsko predavanje o vkuhavanju sadnih sokov, na pa ji je radioškrat ukrenil tako, da sta morali poslušati monakovsko predavanje o ženitovanjskih navadah srednjeveških zamorcev. In še odklopini nista znala zapustiti, če uspeša sta si ustiliti!

Miss radio

to je Tungsram Barium-cev. Pri mednarodni tekmi je bila soglasno izvoljena, kajti na na vsakem sureimalcu da najlepši sureim.

Skakanje s padalom

Skakanje s padalom je ena najzanimivejših vaj aviatike. Skakanje s padalom zahteva človeka močnih živcev, ker je stvar kljub temu, da se tehnika padal izpopolnjuje, še vedno zelo riskantna.

Misel o padalu je že zelo stara. Že okrog leta 1495 se je slavni italijanski slikar Leonardo da Vinci bavil z vprašanjem letenja po zraku in je med drugimi risbami risal tudi padala. Toda ti njegovi načrti so bili zelo fantastični. Prvi, ki je skonstruiral nekako padalo, je bil izumitelj balona Josip Mongolfier. Ta se je leta 1777 s svojim padalom spustil s strehe svoje hiše in srečno pristal na tleh. Prvi človek, ki je s padalom skočil iz balona, pa je bil Francoz Blanchard. Ko je leta 1785 letel nad Genovo, se mu je balon raztrgal in se je rešil s padalom.

Seveda so bila ta prva padala zelo preprosta in niso bila nič drugega kot velik dežnik. Leta 1837 se je ponesrečil s padalom Anglež Gocking. Ta je hotel preizkusiti neko novo vrsto padala, ki je bilo obrnjeno narobe. Dalje se je leta 1890 ponesrečil Francoz Rou, ki ga je veter zanesel na morje. Padel je v morje, toda ni se mogel izmotati iz padala in je utonil.

Tekom časa, zlasti med svetovno vojno, pa se je padalo razvilo do take popolnosti, da je danes skoro sigurno sredstvo za spuščanje z večjih višin. Dandanes je padalo skonstruirano tako, da se tisti, ki skače z njim, lahko izvleče iz sedeža. Pilot je privezan okrog pasu z vrvjo, ki je v zvezi z drugimi vrvmi, ki so privezane na obodu padala. Platno samo pa je pred skokom zvito.

Najnevarnejši čas za vsakega skakača je takrat, ko se padalo razvija. V slučaju, da se padalo slabo ali pa sploh ne razvije, je seveda skakač izgubljen. Drugi nevarni čas pa je

pri pristanku. Mnogi skakači so tu dobili težje poškodbe.

Pri uporabi padala je najtežje rešiti vprašanje, kako in kdaj se bo padalo razvilo. Ne sme se razviti takoj po skoku iz aeroplana, ker bi v tem slučaju obvisel s skakačem vred na aeroplanu. Da se reši to, sta zamišljena dva načina za razvijanje padala. Prvi način je tako zvani »vezani« način, pri katerem je človek s padalom vred privezan na letalo in se padalo odpre po kakih sto metrih padanja. Vrv, s katero je padalo privezano na letalo, razvezuje in razvije padalo. Ta način je mnogo lažji od drugega, tako zvanega »svobodnega« spuščanja. Tu mora skakač skočiti iz letala in mora za časa padanja potegniti za nek pristan, ki odpre najprej malo pomožno padalo in obenem razvije tudi nekoliko veliki plašč, da zrak potem prodre vanj in ga popolnoma odpre.

Za skakanje s padalom je treba, da je zrak miren. Navadna višina za vaje je 500 m. Vsak skok s padalom in še posebno prvi, zahteva strašen napor živcev. Skakač, ki se mu padalo ne razvije takoj, pada kot kamen včasih tudi več sto metrov. Najstrašnejša je pri tem misel, ali se bo padalo sploh odprlo, ker to ni nikoli popolnoma sigurno. Večina skakačev, posebno novincev, izgubi pri tem zavest. Ko se padalo razvije, pride skakač polagoma k sebi in sedaj se mora pripraviti za padee na zemljo. Telo mora biti v navpični legi. Redko se zgodi slučaj, da bi skakač padel na zemljo, kakor da bi skočil s par metrov višine. Navadno ga plašč padala vleče po zemlji par metrov bodisi po trebuhu ali pa po hrbtu in vsega razpraska. Ako ni nikogar v bližini, ima navadno dosti dela, da se izmota iz ogromnega plašča.

Kako postaneš kanov brat

V Stockholmu je vzbudilo te dni posebno pozornost darilo, ki ga je dobil švedski kralj od edine še živečega mongolskega vladarja. Je to kan Sin Tjin Geken, ki je 32. vladar edine še obstoječega mongolskega kanata Kara Sar. V dar pa je prejel švedski kralj budističen molitveni šator z vso opravo. Darilo pa ni podaril kan švedskemu kralju, v priznanje zasluge švedskega raziskovalca Sven Hedina, naravnost, ker je to nedopustno. Tempelske relikvije sme namreč prejeti samo mongolski vernik, ki je s kanom v sorodu in zato je kan najprej podaril molitveni tempel danskemu etnografu Haslundu z naročilom, da ga ta podari švedskemu kralju. Haslund pa je po čudnem naključju postal pobratim kana in zato je njemu kan daroval šator ter se tako po ovinku izmuznil verski prepovedi. Da je postal Haslund kanov pobratim, kar je toliko ko brat, pa se je zgodilo tako-le: Haslund živi že osem let v Mongoliji. Jeseni je prišel v rezidenco kana in od tu delal razne izlete. Na enem teh izletov je v mrzli noči napravil ogenj in pri tem iz nepredvidnosti ožgal svoj volčji kožuh. Ko se je vrnil v kraljevo palačo, so to opazili. Knez je takoj poklical svečenike, ki mu naj razložijo pomen ožganega kožuha. Svečeniki so nato izjavili, da je volja bogov, da postaneta kan in Haslund brata. Kan je takoj ukazal vse pripraviti za svečano ceremonijo pobratimstva. Vso noč sta morala kan in danski učenjak prebiti v templu v premišljevanju. Med tem so svečeniki vso noč tokli po bobnih in uganjali svoje ceremonije. Zjutraj je prišel vrhovni svečenik

Blago potrebujete

za zimsko suknjo, za obleko, dalje rabite dežni plašč in drugo. Želimo vam vse to nuditi prav ugodno v najboljših kvalitetah. Vabimo vas h tvrdki

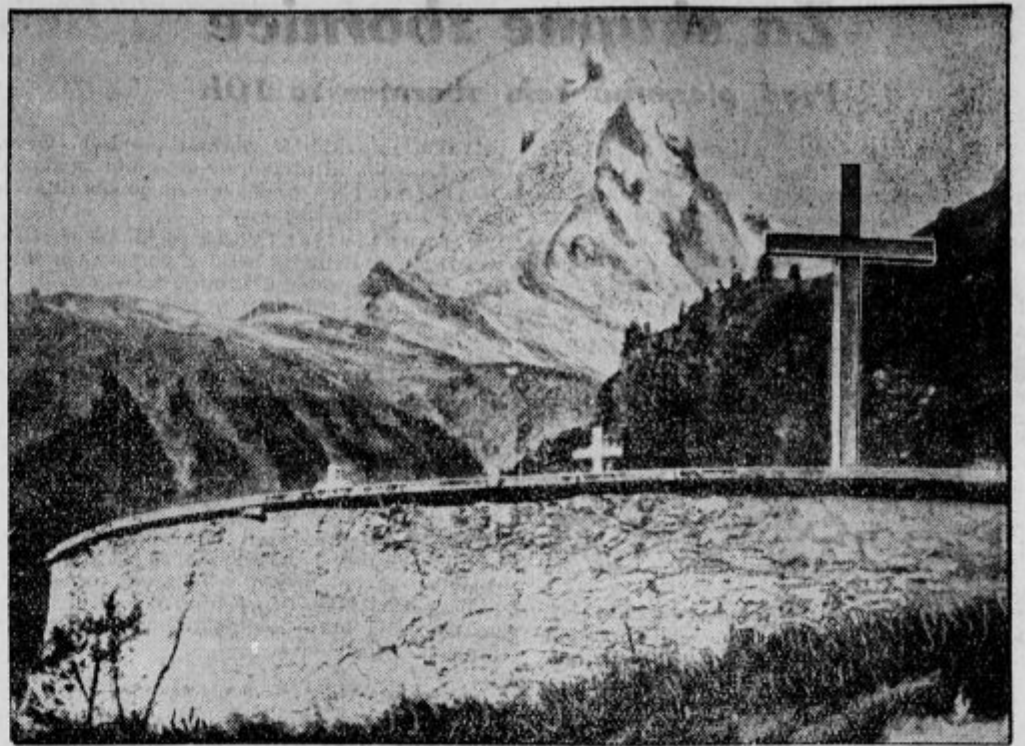
DRAGO SCHWAB, Ljubljana

in vzel iz kadilnega ognjišča kos oglja ter ga dvakrat stisnil Danču v roko. Danec se je pri tem sicer pošteno spekel, ampak ceremonija je bila izvršena. Kadilo se je s tem spojilo s krvjo Danca in tako se mu je razodel zmisel svetega dejanja. Tako je postal danski učejnik kanov brat in sedaj mu je mogel podariti kan relikvijo z naročilom, da jo podari švedskemu kralju. S tem hotel kan čestitati švedskemu kralju, da ima tako odličnega državljanca, kakor je Sven Hedin.

Obsojena zastrupljevalka

Te dni je bila končana v Aaranu v Švici razprava proti neki vedeževalki, ki je bila radi zločina zastrupljanja obsojena na najvišjo kazen — dosmrtno ječo.

Proces je bil senzacionalen, ker je bil zločin Venere Lehner odkrit šele naknadno. Venera, starša 60-ih let, je bila obtožena, da je z arzenikom zastrupila 80 letno Marijo Schmiedli in 60 letnega Hadrijana Maiera, ki sta pri njej stanovala, samo da bi prišla na ta način do njunega premoženja v skupni vrednosti 40.000 švicarskih frankov. Stara vedeževalka je poslušala obsodbo popolnoma mirno, skoro cinično. Zločin je bil slučajno odkrit leta 1928. Neki privatni detektiv je bil naprošen od neke Diediker, naj izposluje, da se prežene iz Švice neki Bühler. Detektiv je zvedel od Diedikerove, da je ona pred enim letom spravila s sveta svojega moža, zastrupivši ga z arzenikom. Detektiv je to takoj prijavil policiji, ki je uvedla preiskavo. Strokovnjaki so pregledali pepel njenega moža in ugotovili, da vsebuje precejšnjo količino arzenika. Diedikerova je takoj aretirani in zaslislali. Priznala je, da je pred letom dni odšla k Veneri, znani vedeževalki, kateri je potožila svoje zakonske neprilike. Ta ji je dala arzenik, s katerim je Diedikerova zastrupila svojega moža. Nato so oblasti preiskale tudi trupli Schmiedlijeve in Maiera in ugotovile, da se tudi v njenih telesih nahajajo sledovi arzenika. Vedeževalko so aretirali in je svoj zločin priznala. Zdaj je obsojena na dosmrtno ječo.

Pokopališče ponesrečencev na Materhornu

Noetova ladja v Združenih državah

Pred časom se je v Chicagu ustanovilo društvo, da pripravi vse potrebno za ekspedicijo, ki namerava poiskati Noetovo ladjo. Podjetnost Američanov se ne ustraši nobene zapreke in rekorda, torej tudi ne, da bi bilo najstarejše prometno sredstvo sveta razstavljeno poleg najnovejšega Fordovega avta. Čemu tudi ne? Sicer bi pa lahko društvo z veliko manjšimi stroški našlo veren posnetek Noetove barke ne daleč od Olimpije v državi Washington. Dotična ladja je, tako vsaj za-

Kari Kautsky, znani socialistični pisatelj in zgodovinar bo obhajal jutri svoj 75. rojstni dan.

trujeta nekoliko ekstravagantna njena prebivalca, točna kopija iz svetopisemskih zgodb znane Noetove barke. Oba verujeta namreč v skorajšnji vesoljni potop in sta si zato tudi to ladjo zgradila. Vsekakor pa so njune metode nekoliko drugačne kot Noetove. Tako ne bosta vzela v ladjo nobenih živali, ampak, razen par ženskih pristašev njune sekte, samo razne moderne tehnične priprave. Oprema ladje sestoji iz radio aparatov, električnih klavirjev in kuhalnega orodja, Dieslovih motorjev in dinamov in raznih drugih aparatov. Ladja je 20 metrov dolga, 7 metrov široka in sega 5 metrov nad vodno gladino. Zivljenske potrebščine se že dolgo časa hranijo v posebnih hladilnicah. Kuriozna ladja je torej popolnoma pripravljena za slučaj vesoljnega potopa. Toda človeka kljub temu obhajajo dvo-

mi o vrednosti brezžičnih naprav, če pomislimo, da bo v slučaju resničnega vesoljnega potopa poginila vse človeštvo razen par »izvoljencev«, ki torej ne bodo mogli brezžično brzojavljati in sprejemati. Tudi so pristaši svojevrstne sekte ukrenili vse potrebno, da se ne bo mogel nihče prikristi na ladjo, ker so mnenja, da si jo lahko vsak sam zgradi, v čemer imajo seveda popolnoma prav.

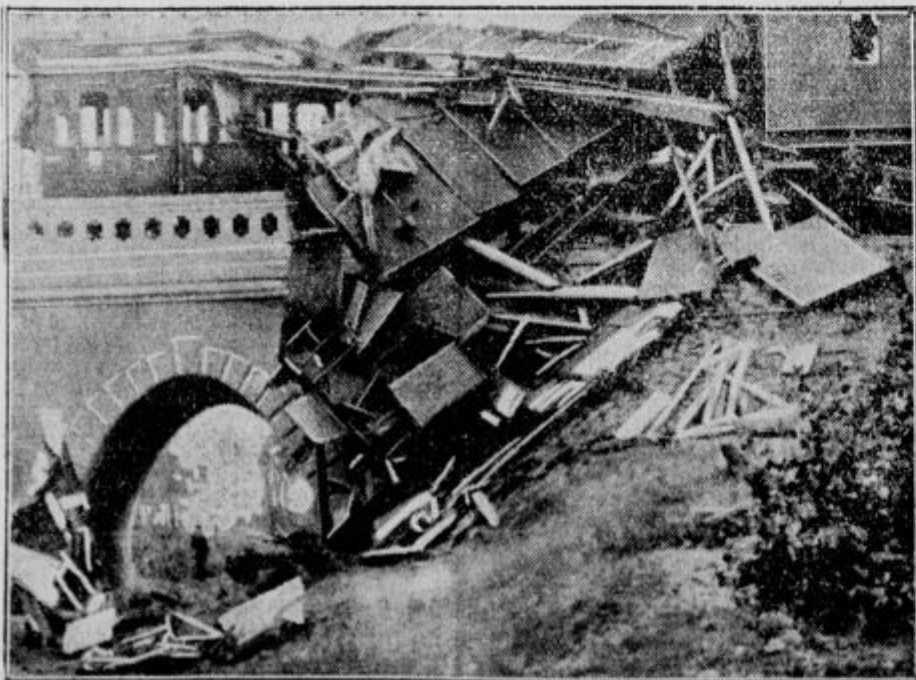
Yankejeve skrbi

Mister Powell iz Tobeka v Kansasu je hotel nekega dne nekam odpotovati z vlakom. Izbral si je vlak, ki odpelje iz Tobeka ob 9 zjutraj. Ko je prišel na kolodvor, je njegov vlak ravno odpeljal. Mister Powell se pričel razburjati in se je sprl z železniškimi uradniki, češ da je vlak deset minut prezgodaj odpeljal. V svoje veliko presenečenje pa je zvedel, da vlak, ki je odpeljal, ni tisti, ki bi moral odpeljati ob 9 zjutraj, ampak tovorni vlak od večera, ki je imel 23 ur 50 minut zamude. Še bolj se čudil, ko so mu povedali, da se vlak, s katerim se je mislil odpeljati, odpelje šele čez 24 ur, to je drugi dan ob istem času. To je prav za prav pomenilo, da bo vlak en dan izostal.

Toda Mister Powell si tega ni dal dopovedati in je trdovratno vztrajal na tem, da se mora prav s tem vlakom odpeljati. Dejal je: »V enem letu mora voziti ob tem času na tej progi 365 vlakov, v prestopnem 366. Če torej en vlak izostane, s tem še ni rečeno, da velja za dva dni. Če se ostali potniki s tem zadovoljijo, jaz se ne. Zahtevam izostali vlak, vlak, s katerim sem hotel potovati. In ker se sicer ni iz Tobeka nihče kapriciral, da se mora peljati ravno s tem vlakom, mu bo morala, če bo Mister Powell pravdo dobil, železniška družba staviti na razpolago posebni vlak.

Edina hrana - mleko

V Montrealu je te dni umrl v starosti 22 let mlad kanadski Francoz Emile Brazeau, ki je od svojega rojstva dalje na poseben način stradal. Od svojega petega leta dalje ni užival ničesar drugega kot pet kozarcev mleka. Neštetokrat so poskušali enostavno jed napraviti različnejšo, toda Francozov želodec se je stalno temu upiral. Brazeau, ki je služboval kot stavec, je bil medicinski fakulteti v Montrealu, kakor tudi v Bostonu, kamor se je podal k preiskavi, neresljiva uganka, tembolj, ker se je sicer čutil možakar popolnoma zdravega. Še pred par dnevi je plesal na neki slavnosti. Tedaj se je prehladil in umrl. Pred smrtjo je tehtal Brazeau 152 funtov in je bil 5 čevljev in 2 coli visok.

Železniška nesreča na Poljskem. V bližini poljskega mesta Demblina je te dni zavožil tovorni vlak v osebnih vlak. Sedem oseb je bilo ubitih, nad trideset pa ranjenih.

Trdnjava, v katero se je zatekel nasilni kralj Habib Ulah in katero so premagale zmagovite čete Nadir kana (na sliki na desno) strica Aman Ulaaha.

Nekaj treznih misli o duhovni krizi

Globoki prestolniški ideolog in notranji vodnik mlade kulturne revije: Novi vidici, dramatik (njegova najmlajša drama: Bez ljubavi je izvršena tudi v letošnji ljubljanski gledališki program) in esejist Vladimir Velmar Jankovič je pred par dnevi v belgrajskem radiju govoril o aktualnem problemu: Položaj intelektualca v današnjem javnom životu. Nocojnjsnja »Pravda« pa prinaša zanimiv intervju s svojega književnega poročevalca z imenovanim, ki je na mnogih mestih splošne vrednosti, visoko aktualen in odkrit in ga v naslednjem v odmlkih podajam:

»Kljub temu, da je naše stoletje stoletje športne in kina, bi bilo pogrešno, ko bi vzrok kulturne krize iskali v teh zunanjostih. Problem leži globlje. Je v prvi vrsti psihološki. Naš vek ne ljubi knjige enostavno zato, ker ni v njem razvita potreba po nji. Predolgo smo bili hlapčevski narod, bojujoči se narod. Ni lahko naenkrat ustvariti človeka-bravca z določno, izdelano in intimno potrebo za knjigo.

Pogrešno je mnenje, da se je pred vojno več bralo ko danes. Pogrešno v toliko, ker je kupovanje knjig pred vojno bila potreba našega nacionalizma. Takratna naša knjiga je bila v glavnem cenjena kot nacionalni artikel in po njej se je naš človek opredeljeval bolj kolektivno-psihološki. Po osvobojenju je pa ta kolektivno-psihološki razlog odpadel. Danes naš človek išče knjigo, da bi v nji našel svojo individualnost, ne pa nacionalnost; potojtom knjig gre za svojo osebno autofirmacijo, išče potrditve svojega stališa do življenja. Vodnika skozi svoje osebne probleme bi rad našel, probleme sreče in moralnega obstanka.

Današnje duhovno življenje je preveč vezano z ulico in gostilno. Več intimnosti, skromnosti, religije, miru, lepote bi potrebovalo. Naše prepričanje je treba depolitizirati in ga napraviti dostopno za globlje sinteze. In ravno književnik bi moral prednjačiti v tem. Notranjega očiščenja in osvobojenja ni brez pogreznja v samega sebe, v disciplino osebnosti in čiste človečnosti.

... Naš književnik je družabno zanemaren. Najbolj zanemaren od vseh umetnikov. Svoje vrste Don Kišot je in na površju svoje stvaritosti se drži z največjim naporom, kar ga prežgoda str. štiri petine energije meče samo na to, da se ubrani zunanjih neprilik, ki ovirajo njegov vzlet.

... V naši sredini ni dovolj razvita potreba za knjigo; zato tudi pisatelji dobro ne stoje na naši borzi socialnih vrednot. Precejšen del vzrokov književne krize ni mogoče v kratkem odstraniti iz enostavnega razloga, ker temelje na naši splošni zaostalosti (za Slovence, seveda, to dosledno ne velja). Drugi del pa bi se dal odkloniti s prepotrebno organizacijo samopomoči književnikov in z živim delovanjem naše stanovske organizacije. Pri nas danes književnik od peresa ne more živeti. To je pravilo brez izjem.

... Naša kultura hoče jugoslovansko umetniško dramo. Prepričan sem, da imamo pisatelje, da imamo drame, da jih imamo več kot posedni skeptiki mislijo. Dobrih pisateljev in dobrih dram! In če v naših gledališčih v kratkem ne nastopi porast domačega repertoara, bodo državna gledališča izgubila pravico na obstoj, ki je tako drag... Mi dramatik bi pa potrebovali več moralne podpore s strani gledališč.

... Na evropskem zapadu je vzrastel tip otroško razvjenega, bolno ničemurnega in vpadljivo nesocialnega književnika. Dasi vsi trpimo od uvoza z zapada, bi vendar postavil svoj ideal (mislim, da ne govorim samo v svojem imenu, ampak v imenu cele vrste ljudi), ki bi bolj osciliral na vzhodni tip, ki mu je umetnost bolj religija ko socialna ambicija, bolj poklic in manj priučenost. Umetnost je predvsem nekaj, v čemer se ljudje po najintimnejših niansah človeške usode morejo spoznati in razumeti. Umetnost je v prvi vrsti tolažba onim, ki pišejo, in onim, ki bero, in šele koncem koncev nekaj, kar je tesno vezano za ime, za to prazno ime, ki tako zlahka in tako naglo tone v dirajoči, v vedno bolj dirajoči čas...

Belgrad, 13. oktobra 1929. Tone P.

Tu, pod krošnjama: rasuti snovi rani — rasuti prvi stihovi... Pralo je vsaj umetniške in od vrednosti zelo malo. Najboljša je še Svele Milutinovičeva starca: Galca Galcin prekrstio... Je pa par stvari v almanahu, ki bi jih človek moral najstrožje zavrniti. Tako uvodni (zakaj ravno uvodni!) članek dr. M. Radovanoviča: Čovek i njegovo poreklo u svetlosti moderne nauke, ki samo ponavlja že stokrat preževanega snov, in pa dr. Jovanovič članek o vplivu podnebni razmer na bolezn, ki pod nobenim pogojem ne spada v književno revijo. Pač pa moram kot zelo dobre in umestne omeniti kulturno-literarne članke: O potrebi idealizma u našem društvu (M. Jovanović), Picasso i kubizam (St. Čalić), Pinarci (D. Dordević), Mističi i pesnici (Jela Spiridonović-Savić) in: Glumačko udruženje i naša pozorišna umetnost (M. Čekić). Na koncu je dodan prevod članka Przybyszewskiego: Jedna noć sa Hamsunom. V splošnem bi rekel, da je preveč premalo izbranega gradiva zmetanega skupaj, ker nazadnje 140 strani velike oktave je tudi za Podrinice preveč, da bi jih napolnili s klenimi prispevki.

Dr. Miloš Moskovljević je izdal brošuro: Osnovna škola i naše selo, ki je preje izšla v »Našem selu«.

Pod uredništvom M. Kneževića je izšla 88 strani obsegajoča knjiga: Iz velike epohe 1903—1918.

Profesor skopljske filozofske fakultete dr. A. Solovjev je priredil novo izdajo: Dušmanovega zakonika z vsemi variantami in ga spremil s potrebnimi opazkami.

V izdanju »Skolski pisci« je izšla po dr. Lj. Petroviću sestavljena: Antologija srpske kritike. Uspoševani so le starejši (Vuk Karadžić, Kosta Ruvarac, Jovan Ristić, Đorđe Maletić, Svetozar Marković, Svetislav Vulović, Svetomir Nikolajević, Nedić, Bogdan in Pavle Popović, Jaša Prodanović, Jovan Skerlić, Milan Grol, Slobodan Jovanović.) Verjetno je, da izide še ena knjiga, ker v tej najmlajši niso zastopani.

Kot prvi zvezek: Biblioteke o Lužičkim Srbima je izšla brošura dr. J. Erdeljanovića: Lužički Srbi i njihov vođa dr. Arnost Muha.

Zadnja številka: Letopisa Matice Srpske prinaša prvi del nove drame Todor Manojloviča: Centrifugalni igrači, ki bo še letos igrana v Belgradu; pro domo članek dr. F. Nikića: Matica Srpska i narod, članek Nika Bartuloviča: Problem jugoslovenskog književnog časopisa in dr. Dušana Stojanovića razpravo: Jedan ruski filozof evropske istorije (Caadajev). Tone P.

Ljubljanska opera

je podala v soboto Hervejevo opereto »Mam'selle Nitouche« v običajni operetni zasedbi. Opereto je dirigiral g. Heri Svetel. Zal. zasedba je bila v veliki meri nepevska. Več po reprizi.

V nedeljo je opera dala v proslavo lirije oživljene solidnega Foersterjevega »Gorenjskega slavčeka«, v katerem je g. Gostič (Frano) znova dokazal, kako dobra pridobitev je za naš oder. Dirigiral je Slavčeka z vso vestnostjo g. M. Polič. Predstavo so posetili francoski poslanik g. Dard, general Rohet, general Tripković, veliki župan g. dr. Vodopivec, župan dr. Puc, rektor dr. Dolenc in drugi.

Iz nemških katoliških revij

O velikem zanimanju katoliškega tiska za film pričajo premnogi v poslednjem času objavljeni članki, zlasti pa sta omembe vredna sledeča: Siegfried Johannes Hamburger je objavil v »Der katholische Gedanke« daljšo razpravo pod naslovom »Film und Drama«, v izvrstni katoliški reviji »Graf« pa je izšla zanimiva izjava slovitega katoliškega kritika in esejista Friedricha Muckermanna »Kirche und Film«. — »Orplide« je posvetil svojo septembrsko številko naslovu »Wiedergeburt des Verses«, s katero skuša opozoriti na podlagi primerov iz pesniškega dela Maxa Mella, Josepha Magnusa Wehnerja in Alfreda Döblina, da se vrši v nemškem sodobnem slovstvu preporod eposa v verzih, s katerim je že nemško klasično slovstvo doseglo neizbrisne uspehe.

Razstava slik v Sarajevu. Dne 12. oktobra so v Skočjutičevem salonu v Sarajevu otvorili razstavo slik Mazalića, Mijića, Petkovića in Sumerekerja. Med 50 razstavljenimi slikami so bile nekatere že na inozemskih razstavah.

Ljubljansko gledališče

Drama:
Začetek ob 20 zvečer.
Torek, 15. oktobra: Zaprt.
Sreda, 16. oktobra: NEVESTA S KRONO. Re. A
Opera:
Začetek ob pol 20 zvečer.
Torek, 15. oktobra: JONNY SVIRA. Red C
Sreda, 16. oktobra: GORENJSKI SLAVCEK. Red D

Mariborsko gledališče

Torek, 15. oktobra ob 20. uri: CERKVENA MIS Ab. B. Kuponi.
Sreda, 16. oktobra: Gostovanje v Celju.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 16. oktobra ob 20: POHUJSANJE V DOLINI SENTFLORIJSKI. Gostovanje Mariborčanov.

Ljudski oder v Ljubljani

V nedeljo 20. oktobra ob pol 8 zvečer vpripori Ljudski oder najnovejšo veseloigro »Dama-skrat ali Zaljubljeni vitezi«. Igro je spisal slovit španski pisatelj Calderon ter se odlikuje po svojih nenavadnih zapletljivih, romantičnih doživljajih mladega viteza in njegovega sluge. Skratka, veseloigra, ki bo brez dvom zadovoljila vsakega gledavca.

Objava.

Na osnovu odluke upravnog odbora Samostalne monopolske uprave od danas

licitacija za izdavanje veleprodaje duhanskih preradjevina, cigaretnog papira i žigica

po razpisanim uslovima, objavljanim pod P. R. broj 29.656/29 za 19. oktobar 1929.

neće se održati.

Za izdavanje podzakupa prava veleprodaje napred spomenutih monopolskih artikala razpisat će se nova licitacija pod novim uslovima, koji će se blagovremeno objaviti.

Iz kancelarije Uprave državnih monopola dana 12. oktobra 1929 u Beogradu, P. R. br. 55.640.

Književni drobiž iz Belgrada

Čuden pojav opažam. Da postaja srbska provincija svak dan umetnostno — kulturno aktivnija, dočim središnji Belgrad vedno bolj izgublja vodeče mesto tudi v lepi književnosti. Par revij se še drži v njem na dostojni višini (S. Knj. Glasnik, Život i rad), dočim ostale umetnostno padajo. Posebej: Misao, ki jo je osnoval in vodil deset let (do lani) Sima Pandurović, je letos pokazala rapidno stagnacijo. Izhaja v dvojnih številkah in zelo zapoznelo. Nedavno je izšla dvojna številka za maj in junij. Mlajši marksistično usmerjeni se zbirajo okrog: Nove literature, ki je poleg: 50 u Evropi adina prestolniška vsaj delno novotarska revija. Srbsko podeželje pa je revijalno zadnje čase zelo očivilo. Posebej mladi so nekako izgubili vero v Belgrad in osnivojo v vseh večjih mestih zaokrožene književne skupine in izdajajo svoja glasla. Da jih samo par navedem: v Aleksincu: Naša iskra, v Sarajevu: Mlada Bosna in: Pregled, v Kruševcu: Venturi, v Podgorici: Mlada Zeta, v Skoplju: Južni pregled, v Šabcu: Književni polet. Vsi ti listi so mladi, osnovani pred enim ali dvema leti in sorazmerno dobro uspevajo. Posebej sarajevčani so vredni pohvale.

Podrinski pesnik Janko Tufegdžić pripravlja svojo pesniško knjigo: Zvezdani hlad.

»Matica Srpska« v Novem Sadu je nedavno izdala srbski prevod znamenitega autobiografskega dela našega rojaka, vseučiliškega profesorja in urenjaka Mihajla Pupina: Sa pašnjaka do naučevjaka. Knjiga je prvotno napisana v angleščini in je ena najzanimivejših autobiografskih publikacij na svetu. Da dokažem njeno razprostranjenost in popularnost, naj navedem samo to, da je preložena že na skoraj vse evropske jezike in da so si jo omislili celo Japonci in Švedi. Knjiga je obsežna (v Matici izdaji čez 400 strani) in cenena (40 Din).

Nedavno izšla dvojna številka »Misti« za maj in junij prinaša med drugim daljšo pregledno studijo dr. A. Pogodina: Književna načela Tolstojca, nadaljevanje izredno obsežnega in skladno podanega prikaza življenja Devica Orleanske, ki ga je napisala poznana pesnica Desanka Maksimović, članek orijentologa dr. Pavla Jevtića: Joza — filozofija ravnoteže u Indiji. Pismi so prispevali T. Đukić, Desanka Maksimović, Periša Bogdanović, in drugi. Svojevrsno privlačna so štiri pisma sedemletne Jelene Dimitrijević iz Londona. Marko Carpiše krajšo kritiko S. Stanojevičevega prevoda Dantejeve: Božanstvene komedije. Omembe vredne

je še široko razpreden prilog Petra Bingulca o prestolniškem glasbenem življenju v zadnjih mesecih.

V Novem Sadu je izšla 192 strani obsegajoča zgodovinska razprava: Miletićeva narodna stranaka i srpska novosadska gimnazija 1886—1874, ki jo je napisal dr. Jovan Savković. Delo je zgodovinsko zanimivo in dobro napisano.

Stevan S. Grković je publiciral v Nikšiću v Crni gori brošuro: Trebinje u prošlosti i sadašnjosti.

Zadnja številka mlade revije: Dubrovnik je posvečena spominu Iva Vojnovića.

Oktoberška številka cetinjskih: Zapisov je solidna ko vedno. Od pesnikov je topot najmočnejši Ante Cetineo. Dober prozni fragment je dal Hasan Kikić (Gladomora). Splošne vrednosti je iz francoskega rokospisa prevedeni R. Varnier-jev članek: Tehnika v moderni francoski književnosti. N. Banašević je prispeval razpravo: Njegovosevo učenje stranih jezika.

Srbski mladinski književni list: Venac je z novim šolskim letom zopet izšel. Vodja ga še vedno Jeremija Zivanović, ki je zopet kakor vedno napisal prvi številki uvodno besedo proti pesimizmu in resigniranosti. Takoj za njo pa je uvrščena skrajno žalostna pesem našega najbrzatejšega živoga pesništva Sime Panduroviča: Tamni krik. Ziv dokaz slabe urejenosti, brezidejnosti in pomanjkanja primernih, mladini odgovarjajočih književnih del. Tudi prevod prvega dela Sofoklove drame: Antigona prinaša ta številka. Prevaja zopet Sima Pandurović.

Dr. Josip Čelar je v Subotici izdal knjigo: Književne beleške.

Zadnja trojna številka šabačke revije: Književni polet je nekaj zaokrožen almanah Podrincev. Pismi so prispevali: Vinaver, Sajković, Jela Spiridonović-Savić, Tufegdžić, Milutinović in še nekateri. Zrel je edino Tufegdžić, v občutju zadeta je tuintam tudi Jela Spiridonović-Savić. Dobre verzje je dal Tufegdžić o osebnosti pesmi: Lamentacije sa periferije. Tako-le poje: ... U ovo košmarnsko več, sad moja Drina teče, daleko iza gora, gde detinjstvo mi osta. Porečjem njenim, obalama opustelim topole, vite devojke bele, čekaju na mene.

Maurice Renard: 26

Sinja nevarnost

Obiskal je potem vojvodo angleškega. Ta je bil ves z dušo in telesom pri delu za nov aeroplan, ki bi ga gnala zračna elektrika. Le Tellier mu je povedal svoje doživljaje, mu razkril najdbo. Mladi sportnik pa ni obupal. Marijo Terezijo najti, pa poročiti, to si je vtepel v glavo, pa najsi jo treba poiskati na solncu ali luni.

Le Tellier je sprejel še novinarje in jim dal snovi za njihove posebne izdaje. Ves svet je ostrmel nad njegovim odkritjem, zvezdarne vsega sveta so študirale le liso, zgolj in edino le liso.

Armade, ki so šle na onivaže, so se razšle. Zrakoplovi so se spustili proti lisi, aeroplani so brneli k njej. Pa zaman. Oni, ki se je z vso težavo in čudežem najvišje dvignil, je ostal devet in trideset kilometrov oddaljen od lise...

II. Dež... toča...

Vrnimo se zopet v Mirastel. Ko se je povrnil Le Tellier iz Pariza in Saint-Génis-Laval, je zvedel eno samo novost: stanje njegove žene se je začelo polagoma boljšati. Tiburce je pisal iz Nagasakija nezasišan kup neumnosti. Da je zasledoval od New Yorka do San Francisca neke osebe, o katerih je dognal, da pogrešancem in milijonarju niti za las niso podobne. Torej — je sklepal nesrečnež — morajo biti to samo pogrešanci, zakaj njegov po Sherlocku Holmesu izsolani čut mi je to povedal. V Nagasakiju so ga za osem dni vtaknili v

zapor, vendar nikakor ne dvomi, da bo ravno on tisti ki bo našel pogrešance in si zaslužil vojvodovo sestro...

V Mirastelu je bilo življenje obupno enakomerno. V glavnem so opazovali liso na nebu. Le Tellier je premišljeval venomer, doktor Monbardeau pa se je pečal z bolnico. Ker onivajgi nekaj časa niso več strašili po okolici, sta se Le Tellier in pa Monbardeau celo drznila zasedi avtomobil in sta se začela voziti okrog. Tudi sta se zanašala na to, da do slej še niso vzeli nobenega avtomobila v zrak.

Tudi tretjega avgusta sta zdravnik in zvezdoslovec sedela pod platneno streho avtomobila in se pomenkovala. Avtomobil je baš dospel iz gradu in ravnokar zavil proti Talissieuu. Doktor je tožil radi vročine, prahu in smradu. Bal se je, da bi izbruhnile nalezljive bolezni.

Pa se naenkrat prekine in se začudi: »Glej no! No, več kaj? Vse kar je prav — dežuje!«

Težke kaplje so padle na streho voza. Videti jih je bilo mogoče skozi streho. Doktor komaj verjame. Podrži roko na prostem, pa zakriči, jo potegne k sebi in glej! Bila je — krvava!

»Ustavite!« kriči. »Kalist, ali si ti ranjen?«

»Nikakor! Od zgoraj je prišlo!«

»Kaj? Nemogoče!«

Pri prvih vaških hišah sofer ustavi. Doženejo, da so morale na streho in na blatnike padati kaplje krvi. Tudi v cestnem prahu so se poznale kaplje krvi. Sofer se čudi: »Nemara se tiči kljujejo in bojujejo kje v zraku. Baje se je kaj takšnega že primerilo.«

»Ne, ne. Glejte vendar!«

Vsi trije pogledajo v zrak. Nikjer nič, le nebesna sinjina. Pa pravi zdravnik:

»Ali imamo nemara opraviti s pojavom, ki mu pravijo krvavi dež? Baje nastane takšen, če prideje v vodo neke...«

Reveži! Ustrnice mu trepečejo od groze, pa govori o učenih rečeh! Ali zato, da bi pomiril sebe ali Le Tellierja? Tudi temu šklepečejo zobje, ko odgovarja:

»Ne, ne. Nobenega oblačka ni na nebu. To ni dež. In končno še nisem videl dežja, ki bi bil padel na zemljo v obliki samo nekaj kapelj...«

Doktor opazuje kapljico na svoji roki skozi zložene očali kakor skozi povečalno steklo.

»Nedvomno je to res kri. Peljimo se torej domov, pa bom napravil analizo in kmalu povedal, ali je to človeška ali živalska kri.«

»Jaz bi svetoval, da ostanemo in opazujemo. Če gledam, kako so kapljice padale na tla, bi rekel, da so padale te kaplje iz silne višine nad nami, in to iz enega in istega, nepremičnega mesta.«

»Mari so prišle od četverkotne lise?«

»Nikakor ne. Nad nami, zagotavljam, ni lise in končno ne verjamom, da je kaka tekočina mogoča v brezračju petdeset kilometrov nad nami...«

»Peljimo se vendar nazaj! Roka se mi kar krči od gnusa radi lise krvi na njej. Rad bi jo čimprej umil in kri preiskal.«

Stopijo v avtomobil. Pa začujejo naenkrat v zraku neko žvižganje, kakor bi frčalo po zraku težko tele navzdol. Končno, ko se je čulo šumenje že čisto blizu, pade nekaj v potok. Možje pomole glave izpod strehe in vidijo nekaj belega šinito po zraku.

»Meteor,« meni doktor.

Mladostna knjižnica in založništva: Jugooslovenske knjižarne v Ljubljani: 25. zvezek: Hladarica; 26. zvezek: Lorezinski; 27. zvezek: Lorezinski; 28. zvezek: Lorezinski; 29. zvezek: Lorezinski; 30. zvezek: Lorezinski; 31. zvezek: Lorezinski; 32. zvezek: Lorezinski; 33. zvezek: Lorezinski; 34. zvezek: Lorezinski; 35. zvezek: Lorezinski; 36. zvezek: Lorezinski; 37. zvezek: Lorezinski; 38. zvezek: Lorezinski; 39. zvezek: Lorezinski; 40. zvezek: Lorezinski; 41. zvezek: Lorezinski; 42. zvezek: Lorezinski; 43. zvezek: Lorezinski; 44. zvezek: Lorezinski; 45. zvezek: Lorezinski; 46. zvezek: Lorezinski; 47. zvezek: Lorezinski; 48. zvezek: Lorezinski; 49. zvezek: Lorezinski; 50. zvezek: Lorezinski.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo tihovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pisarna vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službe iščejo

Kmetško dekle
želi službe za pomoč gospodinj, kjer bi se pričela dobro kuhati. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.559.

Službo dobe

Za boljšo rodbino
se išče deklica, redoljubna, vajena vseh hišnih opravil, ki zna tudi kuhati. Nastopiti more takoj. Ponudbe s priložili naj se pošljejo na naslov: polkovnik v pokloju R. Teodosijević, Studenička ulica št. 50, Beograd.

Deklico

od 14—15 let išče za domača dela, ki so primerne njenim letom, rodbina 2 članov. Zaradi sporazuma se treba obrniti na naslov: Angelica Hermanovič, učiteljica, Kragujevac, ulica Stojana Protiča št. 13.

Išče se kovač

z izpitom podkovske šole, ki je vešč v kovanju voz, goveje živine in konj. — Franc Komovec, gostilničar, Lazze št. 31, Planina pri Rakeku.

Kuharica

vajena tudi dela na polju, dobi službo v župnišću. Naslov pri upravi lista pod št. 11.465.

Dekle

za vsa kuhinjska dela - sprejme Hotel Štrukelj.

Pridno dekle

kot pomožna moč sobarici sprejme Hotel Štrukelj.

Pletiljo

dobro izurjeno sprejemem v sredini mesta. Pečnik, trgovec, Resljeva cesta 2.

Kravarja

zanesljivega, pridnega in poštenega - iščem proti dobri plači za takojšen nastop. Naslov v upravi Slovenca pod št. 11.595.

Organist

Razpisujemo službo organista in cerkvenika na Uncu. Nastop takoj. — Oglasiti se je pri župnem uradu Unc, p. Rakek.

Najboljši in najbolj prometni kraj na deželi išče učitelja

ki bi v prostem času počel zborovo petje. V poštev pridejo tudi vpojenjenci. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Muzikaličen« št. 11.565.

Pouk

Šoferska šola
L. obl. konc. Camernik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto). — Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Šoferska šola

oblastveno koncesionirana I. Gaberčič, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Bleiweisova cesta 52. Praktični in teoretični pouk na podlagi najmodernejših pripomočkov. Praktične vožnje za zaprtim in odprtim avtomobilom. Tečaji permanentni. — Poučujem tudi privatno.

Zasluzek

Zasluzek
dnevno 100—200 Din si lahko pridobi vsak, kateri ima par ur na dan časa, za delo v svojem kraju, bodisi v mestu ali na deželi. Zastopstvo se izroči v vseh slovenskih krajih samo zanesljivim in v svojem kraju poznanim ljudem, moškim kakor ženskam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov v Maribor: L. Mažir, Maribor, Ob železnici 4-II.

Stanovanja

Meblirano sobo
s posebnim vhom oddam takoj dvema osebam. Cena 180 Din za osebo. — Vprašati: Rožna dolina, cesta III, št. 32.

Meblovana soba

s prostim vhom, elektriko in parketirana, se takoj odda na Friškovec št. 6, poleg belg. vojaš.

Stanovanje

3 sobe, kuhinja - oddam za 950 Din. Zelena pot št. 6, Kolezija.

Glasba

Popolna godba
na pihala kakor tudi posamezne instrumente po zelo ugodni ceni naprodaj. Naslov pri upravi lista pod št. 11.460.

Klavriri!

Tovarna in zaloga klavirjev prvovrstnih instrumentov različnih vrst, kakor tudi lastnih izdelkov. Poseben oddelek za popravila. Uglazevanje in popravila za Glasbeno Matico, Konservatorij in druge inštitute izgovarja moja tvrdka. Gre tudi na deželo. Točna postrežba in zmerno cene tudi na obroke. Izdelovalce klavirjev R. Warblnek, Ljubljana, Gregorčičeva ulica 5, I. nadst.

Razno

Stalna razstava
umetniških slik. — Velika izbira okvirjev. A. Kos, Ljubljana, Mestni trg 25, naspr. magistrata. Sprejem potnike za prodajo slik.

Na obroke

kupite po originalnih cenah vse predmete, ako se obrnete na Kreditno združenje detaljnih trgovcev, Ljubljana - Cigaletova ulica 1.

Svila vseh vrst
kakor tudi TRPINOVO PLATNO po ceni se dobi v TEKSTILNEM BAZARJU, MARIBOR. Vetrinjska ulica št. 15

Kupimo

20% kronske bone
kupi Pučka štediona i založni zavod d. d., Osijek, Desatičina ul. 27.

Seme

divjega kostanja, želoda, akacije, jesena, javorja, buke, jelove storže in gobe kupuje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

FIZOL PROSO AJDO

kupim **FRAN POGAČNIK**
Ljubljana, Dunajska c. 36.

Lutzovo peč

rabljeno, pa v brezhibnem stanju, za sobo 150 kubičnih metrov, kupimo. — Ponudbe na S. L. D., Ljubljana - Komenskega ulica 19.

Gostilniški inventar

in kavarniški, kakor: mize, stole, steklenino, posodo itd. itd., kupim. — Ponudbe z opisom predmeta in navedbo cene na upravo »Slov.« pod »Nujno« št. 11.315.

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah. CERNE, juvelir, Ljubljana, Wollova ulica št. 3.

ZELOD

vagonske dobave **SUHE GOBE**
kupuje po najvišjih cenah

V. H. Rohrmann
LJUBLJANA
Sv. Petra nasip 27.

Prodamo

Puhasto perje
kilogram po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. — Potem čist belo gosje kg po 130 Din in čist beli puh kg po 300 Din. — L. Brozović, Zagreb, Ilica 82.

Železen štedilnik

s pečnicami, star, dobro ohranjen, se prodaja. Poizve se pri Karel Kogovšek, Kladezna ulica št. 4.

Tehtnice

1000 kg in 300 kg, wertheim blagajne št. 4 s podstavkom in nastavkom za pisanje, vodovodne školjke, velika omara, 4 steklena vrata (Schiebetüren) različna rabljena okna in polokna in drugo se prodaja. Dunajska c. 31, dvorišče.

Čistokrvne kunce

bele dunajčane, prodam. — Naslov v upravi Slov. pod št. 11.584.

Štedilnike

in češke PEČNICE nudi takoj v lični in ceni izdelavi ključav. Kosmač Fr., Trnovo, Jeranova 5.

Specijalistinja za steznike

M. STUZZI

LJUBLJANA - Tavčarjeva ulica št. 4
II. nadstropje — vogal Dunajske ceste

Prevzema in izgotavlja po meri vsa v to stroko spadajoča dela, TREBUŠNE PASOVE, PRECIOZA, kakor tudi modele, predpisane po zdravnikih kar najvestneje. — Popravila se radevoljno prevzemajo

Proda se

60 komadov lanskih modelov otroških vozičkov in dvokoles poceni. Tribuna F. B. L. tovarna dvo-koles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Šiviljske in moderne

potrebščine, čipke, vezena, gumbi, modni navšivi, svileni trakovi, svila za šivanje, D. M. C. artikelnji za vezenje, sifon ter vsa druga drobnarija. — Modna trgovina Anton Paš, Maribor, Slovenska ulica št. 4.

Kanarčke (harcarje)

in liščke (pastateljne) - prodaja Ivan Pečnikar, Smartno ob Savi 24, pošta Moste pri Ljublj.

Suhe orehe

in smrekove storže, prodam. Ponudbe z navedbo cene inser. oddel. »Slovenca« pod št. 11.566.

Inserirajte v 'Slovencu'!

Priporoča se **delikatesna trgovina** in **zajutrkovalnica** **J. BUZZOLINI**
Ljubljana, Lingarjeva ul. (za škofijo).

Obrt

Dežne plašče
priporoča po konkurenčnih cenah Martin Jančigaj, Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) 1.

Družba »Ilirija«

Dunajska cesta št. 46
TRBOVELJSKI premož. šlezjski premož. Koks za industrijo in kovače.
za centralne kurjave. Oglje, DRVA, najboljša kvalitete. Telefon št. 2820.

GLASBENI INSTRUMENTI gramofoni, harmonike

direktno iz **Tovarne** oz. tov. skladišča ZANEMARJE BREZPLAČNI KATALOG **Meinel & Herold** Maribor št. 102 A.

Priporoča se **delikatesna trgovina** in **zajutrkovalnica** **J. BUZZOLINI**
Ljubljana, Lingarjeva ul. (za škofijo).

Double, Double kangarm
Sportni Sevilj
za fine obleke in sukaje
Velika izbira, ugodne cene
R. MIKLAUČ - Pri Školji
Ljubljana ulica - Medarjeva ulica - Pred Škofijo

Objava

Upravni odbor samostojne monopolne uprave je izdal odločbo pod M. br. 22.602 z dne 27. septembra letos, ki jo je odobril tudi gospod finančni minister pod št. 242 z dne 3. oktobra, sledeče vsebine:

»Da se člen 1. in prvi stavek člena 11. »Pravilnika za denaturiranje in prodajo denaturiranega petroleja« zamenita in kol premenjena glasita:

Člen 1.
Da se odpomore domačemu poljedelstvu, se dovoljuje domačim rafinerijam denaturiranje in prodaja denaturiranega petroleja, namenjenega za traktorje za pogon poljedelskih strojev, in sicer samo za: plug, brano, sejalni, žetveni in mlatični stroj, selektor, trijer, krnačo in črpalke za namakanje in izsuševanje proti plačilu minimalne monopolne takse Din 0.10 za kilogram denaturiranega petroleja.

Člen 11., stavek 1.
Dovoljenja za nakup in porabo denaturiranega petroleja, izdana v I. polovici leta, veljajo do 30. junija, dovoljenja, izdana v II. polovici leta pa do vključno 31. decembra.

Iz pisarne uprave državnih monopolov
Pr. br. 32.619/29 z dne 5. oktobra 1929, BEOGRAD.

Izmed sodobnih književnih izdaj so **dr. Ivan Pregljevi izbrani spisi** priznani tako po vsebini kakor po opremi na prvem mestu. Vsak zvezek stane broširan Din 45 — elegantno vezan Din 60.—
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

+
Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da je naš iskreno ljubljani brat, stric in svak, gospod **Franc Krištofič** mehanik po dolgem trpljenju dne 13. oktobra t. l. na Dunaju Bogu vdan izdihnil svojo dušo. — Blagega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.
Ljubljana, dne 14. oktobra 1929.
ŽALUJOČI OSTALI

+
Rodbina PUST naznanja tužno vest, da je nje predraga teta, gospa **Marija Jager-Parašuh roj. Pust** posestnica in gostilničarka po dolgotrajni bolezni, danes ob 6½ jutraj, previdena s tolažili svete vere, v 79. letu starosti preminula. Pogreb se bo vršil v sredo dne 16. oktobra ob 10 dopoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče. Sv. maša zadušnica se bo služila v farni cerkvi dne 16. oktobra ob 10 dop. Trbovlje, dne 14. oktobra 1929.
Žalujoči ostali.

POZOR!
Najcenejša para samo z GANZ-ovim parnim kotlom in automatičnim goriščem z GANZ-ovimi parnimi kotli dosežete največje prihranke
ki Vam omogočijo modernizirati stare neekonomične naprave.
Obisk inženjerja in proračune brezplačno.
Obrnite se na:
JUGOSLAVENSKO GANZ D. D.
BEOGRAD Karadjordjeva 75 Tel. 23-90, 44-33
ZAGREB Draškovičeva 27 Tel. 55-87
Telegram: Ganz

Original LUTZ peči
Peči MONOLIT in EKONOMA
Velika zaloga!
Ing. Guzelj, Ljubljana VII
Telefon 3252 Jernejeva c.5 Telefon 3252
POZOR!
Kdor si hoče zasigurati trboveljski premož za poznejše mesece, naj takoj sklene dobavo. Cele vagone po originalni rudniški ceni. Vozove po konkurenčni ceni.
S. TIČAR
trgovina premož, Maribor, Jezdarska 19.